Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. ILUSTROWANA Dzisiejszy numer zawiera 12 stron

REPUBLIKA

Rok V. | ŁÓDŹ SOBOTA, 29 WRZEŚNIA 1928 ROKU. | CENA NUMERU 20 GROSZY. | Nr. 270

Proces Marjawitów w Płocku.

Czy świadek Osinówna otrzymała od inż. Zarębskiego 300 zł. za zeznawanie w sprawie Kowalskiego?

Rewelacyjne oświadczenie adw. Kobylińskiego wywołało sensację na sali.

„Kowalski miał 12 żon!" zeznała św. Wasilewska.

(Telefonem od specjalnych wysłanników „Republiki")

Wczorajsze rozprawy sądowe przeciwko Kowalskiemu rozpoczęły się o godzinie 10.30 rano przy drzwiach zamkniętych. Ze względu na to, że ks. Pagowski wyjechał do Zgierza — przystąpiono do badania świadka KONSTANTEGO DZIEWULSKIEGO, byłego ks. marjawickiego, który w chwili obecnej nosi cywilne ubranie i mieszka w Warszawie.

„Rajskie kąpiele" w oświetleniu ex-księdza Dziewulskiego.

Zeznania tego świadka, według aktu oskarżenia, podaliśmy już we wczorajszym „Expresie"; czerpiąc nadal z aktu oskarżenia, podajemy jeszcze kilka szczegółów, dotyczących zeznań Dziewulskiego.

...owiada między innemi, ... oskarżenia,

...RAJSKICH KĄPIE... ...IEGO Z SIOSTRZY... KLASZTORZE.

...ajemniczone siostry pod... powodu protesty, uspaka... ...sza żona Kowalskiego, Wi... ...e przełożona klasztoru mar... ..., mówiąc:

...VIDOCZNIE JESTEŚCIE DU... ...O NIECZYSTE, SKORO SIĘ ...DZICIE!...

...czas pobytu w Gniazdowie — ... z aktu oskarżenia — Kowalski ...ę zakonnicom i dziewczętom z ...u rozebrać i sam również się ro... Chłopcy z internatu, zobaczyw... ...stry i dziewczęta bez ubrania, ...li i wołali:

...EWY JUŻ SĄ, A GDZIE ADA...

...obne sceny powtarzały się w ...e naszego pobytu nad Przemszą, ...ie zatrzymano się dla odpoczynku.

W lipcu 1926 r. byliśmy nad morzem, ...a Helu.

Tam — w obecności sióstr z internatu —

KAZAŁ NAM SIĘ POŁOŻYĆ I WSPÓLNIE KĄPAĆ.

To samo powtórzyło się w dniu następnym.

Po powrocie z podróży biskup Próchniewski głosił na kazaniach, że

PODRÓŻ TA MIAŁA NA CELU WIĘKSZĄ CHWAŁĘ BOŻĄ.

Tak wyglądają zeznania owego świadka w świetle aktu oskarżenia.

Jak one wyglądały w czasie rozprawy, tego oczywiście napisać nie możemy.

Grupa biskupów i księży marjawickich, zgromadzona dookoła oskarżonego Kowalskiego (X) na ławie oskarżonych. Na pierwszym planie — dwaj dziennikarze.

„Krwawy księżyc"

Mistyczno-erotyczną sektę wykryto na kresach wschodnich.

„Przegląd Wieczorny" donosi z Wilna:

Onegdaj w mieszkaniu parocha Kamieniejewa, przybyłego przed dwoma laty z Podola i zamieszkałego we wsi Propistówka na odcinku granicznym Wielkie Futory, oficerowie K. O. P. przypadkowo wykryli sektę religijną, której obrzędy są połączone z dziką orgją i okrucieństwami.

Paroch założył przed półtora rokiem sektę religijną pod nazwą „Krwawy Księżyc". Do sekty były przyjmowane młode dziewczęta oraz mężczyźni, którzy w myśl regulaminu winni być zaślubieni. Każdy z członków sekty miał na prawem ramieniu wytatuowany znak księżyca. Odprawiane „nabożeństwa" były połączone z ceremonją palenia kadzideł przy odurzaniu się opjum, poczem następowały wyuzdane orgje. „Nabożeństwa" odbywały się w domu parocha.

Dla zaspokojenia ciekawości naszych czytelników możemy podać tyle tylko, jak nas poinformował jeden z obrońców, że zeznania Dziewulskiego

BYŁY W NIEKTÓRYCH PUNKTACH NIEZGODNE Z AKTEM OSKARŻENIA. PRZYCZEM ŚWIADEK SAM COFNĄŁ PEWNE ZARZUTY.

Po zeznaniach Dziewulskiego sąd przesłuchał dodatkowo świadkinię TOŁPYCHOWĄ, oraz była zakonnicę JANINĘ BADOWSKĄ, przyczem o godzinie 1.45 zarządzono krótką przerwę, ogłaszając, że dalszy ciąg zeznań odbywać się będzie przy drzwiach otwartych.

Publiczność, tłocząca się w kuluarach, przyjęła tę wiadomość od woźnego z widocznem zadowoleniem.

Drzwi sali sądowej otwierają się i po chwili ogromna sala zapełnia się szczelnie publicznością.

O godzinie 2.30 rozpoczynają się obrady jawne. Komplet sędziowski wchodzi na salę i zajmuje fotele za zielonymi stołami.

Zanim jeszcze przewodniczący zdołał zająć miejsce, wstaje adw. ŚMIAROWSKI, trzymając w ręku jakąś gazetę, oraz dwie fotografje i zwraca się do sądu.

Bluff fotograficzny.

ADW. ŚMIAROWSKI: Proszę sądu. Z obowiązku muszę zwrócić uwagę na pewien znamienny fakt, świadczący o tem, jak pewien odłam prasy traktuje istotę, toczących się tutaj rozpraw sądowych.

Jeden z ostatnich numerów pewnego pisma, wychodzącego w Warszawie, zamieścił fotografję, przedstawiającą „mandolinistkę" SYROKOMSKĄ W TOWARZYSTWIE KOWALSKIEGO I JEGO ŻONY.

Fotografja ta jest nieprawdziwa, albowiem mam dowody, ŻE ZDJĘCIA TAKIEGO NIGDY NIE BYŁO. Syrokomska zdjęła się w towarzystwie swojego ojca, pułkownika, i matki,

A ORGAN WARSZAWSKI NA MIEJSCE TYCH OSÓB POSTAWIŁ KOWALSKIEGO I, JEGO MAŁŻONKĘ WIŁUCKĄ.

Proszę o dołączenie fotografji tej do aktów.

Adw. Śmiarowski przedstawia sądowi egzemplarz gazety i dwie fotografje. (OBYDWA ZDJĘCIA UKAŻĄ SIĘ W JEDNYM Z NAJBLIŻSZYCH NUMERÓW „REPUBLIKI").

Oświadczenie adw. Śmiarowskiego wywołuje na sali ogromne zaciekawienie. Komplet sędziowski, uśmiechając się, przygląda się fotografjom.

PRZEW.: To nie jest istotne.

ADW. ŚMIAROWSKI: Jeżeli sąd nie zamierza dołączyć tego do aktu, w takim razie nie będę nalegał. Wystarczy sam fakt, że sąd skonstatował mistyfikację.

Zaledwie skończył swoje przemówienie adw. Śmiarowski, gdy podnosi się z krzesła ADW. KOBYLIŃSKI z nowym rewelacyjnym wnioskiem.

Rewelacyjne oświadczenie adw. Kobylińskiego.

ADW. KOBYLIŃSKI: Proszę sądu. Otrzymałem wiadomość, która powinna być należycie wyświetlona. Chodzi o to, że ŚW. OSINÓWNA zeznała przed siostrą Zytą,

ŻE OTRZYMAŁA OD ZARĘBSKIEGO 300 ZŁ. ZA ZEZNAWANIE W PROCESIE KOWALSKIEGO.

Ponieważ szczegóły dla samej sprawy posiadają kolosalne znaczenie, proszę o zawezwanie nowych świadków, którzy będą zeznawać w tej sprawie. Przedewszystkiem proszę o zbadanie świadki...

(Ciąg dalszy na str. 2-ej).

Proces Marjawitów w Płocku

(Ciąg dalszy)

ni siostry Zyty„ która właściwie nazywa się Małgorzatą Stąpień. Następnie w tej samej sprawie proszę o zbadanie ks. Bucholca, Adrjanny Przybylskiej i Hanny Syrokomskiej.

OŚWIADCZENIE ADW. KOBYLIŃSKIEGO WYWOŁUJE NA SALI ZROZUMIAŁĄ SENSACJĘ.

PRZEW.: W sprawie zawezwania nowych świadków sąd — po naradzie — wyda decyzję.

O damskiej garderobie

i „duchowym obcowaniu“ z Kowalskim.

Następnie przewodniczący przystępuje do odczytywania zeznań niektórych świadków, którzy z jakichkolwiek bądź powodów nie mogli przybyć na sprawe. Na pierwszy ogień idą zeznania MARJI ZELMANOWICZOWEJ, byłej marjawitki. Przewodniczący czyta:

W klasztorze dostałam imię Romany. Nie podobał mi się tryb życia w klasztorze. Zaraz od początku KOWALSKI ŚCISKAŁ MNIE MOCNO I CAŁOWAŁ. Słyszałam o tem, że Kowalski podczas spowiedzi całował jedną z sióstr w szyję i w ucho. INNE SIOSTRY BYŁY WZYWANE CZĘSTO W NOCY DO PRZEŁOŻONEJ I WRACAŁY NAD RANEM ZAPŁAKANE. Kowalski często wzywał do siebie siostry, wbrew regule, po godzinie 10-ej wieczorem, gdy w klasztorze wszyscy powinni już właściwie spać.

Pewnego razu biskup Przysiecki — po powrocie z podróży — przywiózł mi prezent, składający się z INTYMNYCH CZĘŚCI BIELIZNY DAMSKIEJ (MAJTKI I HALKI).

Następnie przewodniczący przystępuje do odczytywania zeznań św. ANTONINY WASILEWSKIEJ. Przewodniczący czyta:

Byłam w klasztorze marjawickim w Płocku do roku 1926. Oskarżony Kowalski względem mnie BYŁ NIEBARDZO ROZPUSTNY, DLATEGO, BO MU SIĘ NIE DAWAŁAM. Raz tylko, gdy zawezwał mnie do siebie, całował w twarz i ściskał. Byłam świadkiem w Felicjanowie, GDY KOWALSKI WRAZ Z ŻONĄ I SIOSTRAMI WCHODZIŁ DO WSPÓLNEJ KĄPIELI, MÓWIĄC, ŻE TO JEST DUCHOWE OBCOWANIE Z JEGO OSOBĄ.

PALUCHÓWNA MÓWIŁA MI, ŻE KOWALSKI MA 12 ŻON. KAŻDA Z NICH MUSIAŁA PRZEJŚĆ TRZY STOPNIE MIŁOŚCI, Z KTÓRYCH PIERWSZY STOPIEŃ POLEGAŁ NA CAŁOWANIU OGOLONYCH PIERSI. Wiedziałam, że kto chodził do kościoła w Felicjanowie, miał już stosunki z marjawitami.

Od Paluchówny dowiedziałam się również, że ŻONĄ KOWALSKIEGO ZOSTAŁA RÓWNIEŻ 12-LETNIA SYROKOMSKA. Kowalski mówił, że nawet wtedy, gdy cały świat zginie,

DZIECI, ZRODZONE Z JEGO MIŁOŚCI, ZOSTANĄ I STWORZĄ „NOWĄ JEROZOLIMĘ“.

W czasie mego pobytu w klasztorze PRZYSZŁO NA ŚWIAT 6 DZIECI.

Pierwszy świadek Kowalskiego

nazywa go mężem nauki

Na tem przewodniczący kończy odczytywania zeznań i każe przywołać świadka KS. NOWAKOWSKIEGO. Świadek wchodzi na salę. Jest to wysoki, szczupły mężczyzna w habicie ks. marjawickiego.

PRZEW.: Proszę powiedzeć co ksiądz wie w tej sprawie?

ŚW.: Proszę zadawać pytania, tak nie umiem odpowiadać.

PRZEW.: Co świadkowi wiadomo o Paluchównie?

ŚW.: Pewnego razu przyłapano list, pisany do Paluchówny, który kompromitował ją w znacznym stopniu. Paluchówna ujemnie wpływała na dzieci, które wychowywała w klasztorze. Uczyła kłamać i nie słuchać starszych. KILKAKROTNIE PRZYŁAPYWANO JĄ NA CAŁOWANIU SIĘ Z CHŁOPCAMI.. UCIEKŁA Z KLASZTORU RÓWNIEŻ Z CHŁOPCAMI.

PRZEW.: Św. mówił, że jest nie karany. Czy to jest prawda?

ŚW.: (Zdziwiony). Tak, nie byłem karany.

PRZEW.: A jednak mam tutaj w aktach, że świadek skazany był na miesiąc areszau.

ŚW.: (Zmieszany). Nie wiedziałem, że areszt jest również kara, którą należy wymienić w sądzie. Sądziłem, że pan przew. ma na myśli karę więzienia.

PRZEW.: Dobrze. Proszę mówić, co św. wie jeszcze w tej sprawie?

ŚW.: W czasie mego pobytu w klasztorze nie zauważyłem nic podejrzanego. Wręcz przeciwnie. Uważam, że wszystko było w najlepszym porządku. Podziwiałem pracowitość Kowalskiego. Kowalski zajmował się pracą naukową, pisząc komentarze do biblji.

Oskarżony podczas przemówienia świadka Nowakowskiego zdradza silne wzruszenie, czemu nie należy się dziwić. Jest to pierwszy świadek obrony i Kowalski dawno już nie słyszał o sobie w tej sali tak przychylnych słów.

ŚW.: Między innemi oskarżony Kowalski napisał komentarz do dzieła „Miłosierdze“.

PRZEW.: (Przerywa świadkowi). (Bierze do ręki ze stołu grubą księgę i wertuje ja). Czy świadek zna ustęp z tej księgi na stronie 167?

ŚW.: Bierze książkę i przegląda ją. Jest to wspomniane dzieło „Miłosierdzie“. Tak, czytałem. (Jest trochę zmieszany). Czy mogę coś powiedzieć w tej sprawie?

PRZEW.: Nie. Proszę mówić dalej w sprawie arc. Kowalskiego.

Obrońcy biorą również dzieło „Miłosierdzie“ i przeglądają wskazaną stronice.

PROK.: Czy świadkowi znany jest pogląd oskarżonego Kowalskiego na składanie zeznań w sądzie?

Za co był świadek karany.

ŚW. (po chwili namysłu): Nie rozumiem pytania.

PRZEW.: Pytanie jest bardzo proste. Proszę na nie odpowiedzieć.

ŚW.: Jeżeli chodzi o pogląd oskarżonego w tej sprawie, to nie różni się on niczem od poglądów innych uczciwych ludzi.

PRZEW.: A jaki jest ten pogląd uczciwych ludzi i arcybiskupa Kowalskiego?

ŚW.: Przysięga sądowa obowiązuje prawnie i moralnie i nikt nie może twierdzić, że jest inaczej.

PROK.: Czy świadek zna ks. Modrzejewskiego?

ŚW.: Owszem, Modrzejewski jest naszym przeciwnikiem i utrzymywał zawsze, że małżeństwa marjawickie są czystą rozpustą, a nie sakramentem.

PROK.: Powróćmy jeszcze do sprawy przysięgi. Czy świadek nie mówił nikomu, że w sądzie można zeznawać nieprawdę, bo w sądzie niema Boga?

ŚW.: Nie. Nikomu tego nie mówiłem, bo byłoby to przeciwne z mojemi najczystszemi i najgłębszemi przekonaniami.

PRZEW.: Czy świadek miał kiedykolwiek sprawę sądową z niejaką panią Godlewską?

ŚW.: Tak, miałem z nią sprawę w Skierniewicach. Jest to była marjawitka, która później oddaliła się od nas i nawet wtedy, kiedy knuła intrygi przeciwko nam, przychodziła do naszego kościoła i buntowała moich parafjan. Wzywałem ją kilkakrotnie do opuszczenia kościoła, a kiedy nie posłuchała, została z kościoła usunięta. Oskarżono mnie wówczas o pobicie i, AŻEBY WYRAŹNIE ZADOKUMENTOWAĆ MÓJ RZEKOMO GWAŁTOWNY CZYN, SAMA SIĘ PODRAPAŁA. Odbyła się w sądzie sprawa i otrzymałem karę aresztu. Z tego samego powodu policja wytoczyła również sprawę Godlewskiej i DOSTAŁA ONA KARĘ WIĘZIENIA ZA NARUSZENIE PORZĄDKU W DOMU BOŻYM.

W tem miejscu prokurator wnosi o odczytanie protokułu sprawy, o której mowa, żeby stwierdzić, że w aktach tych znajduje się zeznanie jednego ze świadków, jakoby ks. Nowakowski mówił, iż w sądzie można zeznawać fałszywie, bo Boga w sądzie niema.

Przeciwko odczytywaniu protokułu rozprawy w Skierniewicach ostro występuje obrona, wychodząc z założenia, że procedura karna nie zezwala na odczytanie zeznań świadków innej sprawy, bo to przeczy zasadom kardynalnym postępowania ustnego i bezpośredniego przed sądem.

Nawiązuje się dyskusja pomiędzy sądem, prokuratorem, oraz obrońcami.

W rezultacie sąd ogłasza przerwę i udaje się na naradę celem wydania decyzji w tej incydentalnej kwestji.

O godzinie 5 po poł. zapalono na sali światła i woźny oznajmił wejście sądu.

PRZEW.: Sąd postanowił powołać dalszych świadków. A mianowicie: Zarębskiego z Warszawy, celem zbadania go, czy dawał on 300 zł. św. Osinównie za zeznania, oraz dalszych świadków: Adrjanny Przybylskiej, Syrokomskiej i ks. Bucholca.

Powyżsi świadkowie wezwani będą na dzień 4 października. W sprawie aktów, pochodzących ze Skierniewic, sąd postanowił nie odczytywać ich w myśl wniosku obrony, ale dokonać oględzin aktu. Przy oględzinach tych okazuje się, iż św. Perzyna zeznala podczas rozpraw sądowych w Skierniewicach, ŻE KS. NOWAKOWSKI NAMAWIAŁ LUDZI DO FAŁSZYWYCH ZEZNAŃ W SĄDZIE, GDZIE, jak twierdził, niema Boga.

ŚW. NOWAKOWSKI: Nie słyszałem nigdy nic podobnego, chociaż byłem podczas całego przesłuchiwania Perzyny.

Ks. Dziewulski

niemoralnie się prowadzi

Po krótkiej wymianie zdań w sprawach formalnych między obroną i przewodniczącym, sąd przystępuje do dalszych przesłuchiwań świadka. Ks. Nowakowski mówi o swoim byłym wychowanku, ks. Dziewulskim, który, jak wiadomo, naszym czytelnik[illegible] dnym z głównych świ[illegible] nia.

Były ks. Dziewul[illegible] ZŁEGO PROWADZE[illegible] WET CHCIANO GO [illegible] SZKOŁY ZA CZYNY [illegible] Z DZIEWCZĘTAMI. Późn[illegible] ski poprawił się, ale na krót[illegible]

Podczas pobytu Dziewuls[illegible] klasztorze marjawickim w Pło[illegible] mimo iż był żonaty, NAWIĄZAŁ [illegible] SUNKI Z ZAKONNICĄ BADOW[illegible] W SPOSÓB GORSZĄCY I CY[illegible] NY, BEZ WZGLĘDU NA TO, [illegible] SIĘ ZNAJDOWAŁ. W OGRODZ[illegible] KLASZTORZE, NAWET W S[illegible] CHODZIE. BYŁ ON PRZEZ ZW[illegible] CHNOŚĆ DUCHOWNĄ KILKAK[illegible] NIE KARANY ZA CZYNY NIEMO[illegible] NE Z INNEMI KOBIETAMI.

ADW. KOBYLIŃSKI: Czy św[illegible] też ks. Banasiaka?

ŚW.: Banasiaka znam również. [illegible] człowiek jest bardzo nierówny. Ki[illegible] krotnie błądził, później wracał do na[illegible] potem znów błądził przeważnie na tle rozmaitych wykroczeń politycznych. MIEWAŁ ON RÓWNIEŻ STOSUNKI POZA MAŁŻEŃSTWEM.

Tajemniczy ks. Verdun.

ADW. KOBYLIŃSKI: Czy św. przypomina sobie nazwisko ks. Verdun?

(Dokończenie na str. 3-ej).

TEATR MUZYKA SZTUKA

TEATR MIEJSKI.
„PIENIĄDZ LEŻY NA ULICY".

Dziś teatr miejski występuje z trzecią prem- sezonu, którą będzie wesoła, pogodna ko- lja Bernauera i Oesterreichera w przekła- M. Wileckiego pod frapującym tytułem eniądz leży na ulicy". W obsadzie panie: olina Lubieńska, Z. Rodowiczowa oraz pa- vie: St. Janowski, K. Fabisiak, Z. Karczew- L. Krzemieński, M. Lenk, M. Melina (jedno- śnie reżyser sztuki), J. Mroziński, J. Wosz- rowicz. — Dekoracje K. Mackiewicza. Po- tek o godz. 8 m. 30.

Jutro wieczorem powtórzenie premjery.

STATNIE PRZEDSTAWIENIE „GOLEMA".

Dziś, w sobotę, o godz. 4 po południu ostatnie wtórzenie „Golema" po cenach najniższych. Pozostałe bilety do godz. 2 w cukierni Go- nskiego, później przy kasie teatru.

„ZAKLĘTA ŻABA I JAŚ CHWAT".

a będzie jutro na poranku po cenach najniż- ch. Bilety dziś przez cały dzień w cukierni tomskiego.

„DZIEJE GRZECHU"

żą się jutro o godz. 3 i pół po południu po ach popularnych.

TEATR KAMERALNY.

Dziś, w sobotę, Stefan Jaracz występuje po pierwszy w drugiej swojej popisowej roli na w wybornej komedji Wł. Perzyńskiego zczęście Frania".

Jutro o godz. 5 po południu po raz ostatni ...s pana kasjera" z Jaraczem.

Ceny zniżone.

Wieczorem po raz drugi „Szczęście Frania".

TEATR POPULARNY.

„Żołnierz królowej Madagaskaru", wesoła tochwila w 3-ch aktach Dobrzańskiego, dzi- po raz pierwszy ujrzy światło kinkietów ny naszej.

***

W niedzielę 30 b. m. o godz. 12 w południe arzystwo śpiewacze im. Moniuszki otwiera ecj sezon popularnych poranków muzycz- h cieszących się w poprzednich sezonach użonem poparciem szerokich warstw spo- eństwa z uwagi na doborowy program i er przystępne ceny.

W niedzielnym poranku niezależnie od po- tonych chórów towarzystwa, które przygo- ały pod batutą dyr. Karola Prosnaka nader tny program, wystąpi z programem konkur- ym orkiestra sp. akc. I. K. Poznańskiego, xylofon p. Krzesiński, solo śpiew p. Wła- ław Mokrosiński oraz recytacje p. Wandy towskiej, artystki teatru popularnego.

Bilety w cenie od zł. 1.50 do 30 groszy wcze- j nabywać można w kasie teatru.

TEATR „ARARAT".

Jak nam donoszą, dotychczasowy żyd. teatr jowo - kameralny, począwszy od obecnego ziego programu, przekształcił się w teatr łącznie kameralny. I na tej nowej drodze ratnicy doszli do ogromnego szczytu twór- ści scenicznej. Obecny program „Mesjasz die!..." cieszy się dużem powodzeniem.

Dziś 2 przedstawienia: o godz. 4 po poł. i 5 wiecz.

KONCERT JANA KUBELIKA.

Wczwartek, dnia 4 października, odbędzie się pierwszy inauguracyjny koncert mistrzow- ski na którym wystąpi mistrz skrzypków, Jan Kubelik. Nazwisko Jana Kubelika jest na ca- łym świecie zbyt dobrze znane, tak, że rozpi- sywać się o nim nie potrzeba. Przy fortepia- nie zasiądzie prof. Otto Hassa, pianista wirtuoz. Program koncertu będzie następujący: Lalo: Symfonja hiszpańska; Mozart: Koncert skrzyp- cowy A-dur; Wieniawski: Polonez; Sarasate: Zigeunerweisen. Początek o godz. 8.30 wiecz.

Bilety abonamentowe oraz na koncert Ku- belika nabywać można zawczasu w kasie Fil- harmonji.

Szybka pomoc krawiecka.

Błyskawiczne tempo naszego życia wyma- stosowania coraz to nowych udoskonaleń, re przyczyniają się do dalekoidących upro- zeń i oszczędności zarówno czasu jak i pie- dzy. Do rzędu instytucji, które zrozumiały konieczność i organizację swą oparły na ame ańskich metodach pracy należy „szybka po- oc krawiecka", mieszcząca się w Łodzi przy Piotrkowskiej 110.

Urządzenie tej instytucji, która w krótkim asie bdobyła sobie w Łodzi popularność i zy- ała uznanie szerokich mas naszego społeczeń- wa, jest faktycznie zdumiewające. Cały sztab ńców na rowerach gotowych na każde wez- ie telefoniczne przybyć pod wskazany a- odebrać ubranie do odświeżenia i przy- ć szybko z powrotem. Całe rzesze kraw- - specjalistów w swej dziedzinie, zajętych wieżaniem i doprowadzaniem w ciągu kilku- sięciu minut do porządku najbardziej na- zaniedbanej garderoby.

A przedewszystkiem wygoda, ta niezwykła oda, że klijenci nie są zmuszeni tracić cza- ubranie ich bowiem odświeżone zostaje w j porze, kiedy rozporządzają wolną chwi- w czasie kąpieli, drzemki popołudniowej itd. Nic dziwnego więc, że „szybka pomoc kra- cka" tel. 36-69- zdobyła sobie w Łodzi tak ką popularność. Popularność tę wprawdzie ia zachwiać inne podobne lecz niefachowe tucje. Zupełnie jednak bezskutecznie. Społeczeństwo łódzkie przechowało się już em taką solidarnością, jakiemi zaletami fa- wemi odznacza się „szybka pomoc krawie- mieszcząca się przy ul. Piotrkowskiej 110.

Człowiek—zwierzę

mordował dzieci na tle seksualnem.

Hanau, 27 września.

Zakończył się tu przed sadem przysięgłych sensacyjny proces przeciwko pomocnikowi rzeźnika, Neckermannowi, który jako nieuleczalny psychota popełnił zbrodnię na 7-letniej dziewczynce z pobudek seksualnych.

Nieszczęsne dziecko było wprost poszarpane pchnięciami noża. Zbrodniarz krążył następnie rankiem około miejsca potwornej zbrodni i został schwytany.

Usiłował on popełnić samobójstwo, zranił się kulą rewolwerowa w skroń, następnie wyleczony w szpitalu stanął przed sądem karnym.

Okazało się, **że siedział on już w areszcie przez 9 miesięcy za przestępstwo popełnione na tle seksulnem.**

Prokurator zażądał dla niego kary 10-letniego więzienia, **ale sąd poszedł dalej od prokuratora i skazał mordercę na dożywotnie więzienie,** motywując swój niezwykły wyrok koniecznością chronienia społeczeństwa przed człowiekiem, który nie będąc zawodowym zbrodniarzem jest jednak wysoce niebezpiecznym, jako nieuleczalny psychopata o skłonnościach morderczych.

Sprawozdanie z tygodnia kwesty na sieroty po żołnierzach wojsk polskich.

Zarząd towarzystwa opieki nad sierotami po żołnierzach W. P. w Łodzi podaje niniejszem wyniki kwesty w czasie od dnia 9 do 16 września 1928 r., które w cyfrach przedstawiają się następująco:

1) Lista ofiar większych firm łódzkich przyniosła 3.515.00 zł.

2) Listy ofiar w lokalach publicznych przyniosły 2.010.14 zł.

3) Ofiary z puszek zbieranych po ulicach przyniosły 1.606.87 zł.

Razem przychód: 7.132.01 zł.

Wydatki: jak znaczki, szpilki i t. p. 70.40 zł.

Pozostało jako czysty zysk 7.061.61 zł.

Wszystkim ofiarodawcom, którzy choćby najmniejszą kwotą przyczynili się do zebrania powyższej sumy, a w szczególności pp. dyr. Robertowi Geyerowi, dyr. Kazimierzowi Poznańskiemu, prezesowi Barcińskiemu, sędziemu Chawłowskiemu, dyr. Koperskiemu, f-mie Schejbler i Grohman, f-mie Leonard, f-mie Warrant, radzie miejskiej w Łodzi, dyrekcji miejskiej galerji sztuki i dyrekcji banku dla handlu i przemysłu w Łodzi, oraz wszystkim, którzy w jakikolwiek bądź sposób dopomogli do zebrania powyższej sumy, a w szczególności: prezydjum magistratu i p. dyr. Herbstowi, za ofiarowane bezinteresownie żywe kwiaty, szanownym redakcjom pism łódzkich za bezinteresowne kilkakrotne ogłoszenia w swych dziennikach tygodnia kwesty, członkom łódzkiego oddziału strzelca i członkom związku młodzieży katolickiej, oraz p. dyrektorowi Tomaszewskiemu, za czynny udział w kweście młodzieży kursów wieczorowych dokształcających — tą drogą w imieniu swych wychowanków i swoim, składa najserdeczniejsze podziękowanie.

Za Zarząd:

Przewodnicząca: A. L. Małachowska. Sekretarz: Trytko, porucznik. Skarbnik: Wł. Frankiewicz, kpt.

Sport a szkoła w Czechach.

W Czechach ministerjum oświaty zezwoliło uczniom należenia tylko do tych klubów sportowych, które prócz footbalu uprawiają jeszcze inne gałęzie sportu. Do tej pory uczniom w Czechech nie wolno było należeć do klubów sportowych.

Brednie, kłamstwa i oszczerstwa

wypisuje prasa niemiecka o Polsce.

Łódź opanowana przez komunistów?!.

Sensacyjne oświadczenie p. ministra Zaleskiego.

Warszawa, 28 września.

(Polska Agencja Telegraficzna)

W związku z wywiadem udzielonym przez min. Zaleskiego korespondentowi prasy polskiej w Berlinie, Polska Agencja Telegraficzna zwróciła się do p. ministra Zaleskiego z prośbą o szczegółowe poinformowanie polskiej opinji publicznej o poglądach p. ministra na rolę prasy w stosunkach między Polską a Rzeszą. P. minister Zaleski udzielił PAT. następujących wyjaśnień:

— Na wstępie pragnę zaznaczyć, że podając krytyce wobec korespondentów polskich w Berlinie tendencyjne wiadomości prasy niemieckiej, gdy chodzi o ocenę zjawisk życia polskiego, myślałem przedewszystkiem o pewnych odłamach prasy niemieckiej, które jakby tylko poto istniały, aby rozpowszechniać z gruntu fałszywe wiadomości o Polsce. Np. pewne pisma nietylko tendencyjnie oświetliły moje przemówienie w Genewie na zgromadzeniu Ligi, lecz streszczając to przemówienie, dopuściły się jawnego, umyślnego przekręcenia jego treści, tak, aby znaleźć usprawiedliwienie dla swego tendencyjnego komentarza.

Gazety te są stale źródłem świadomie rozpuszczanych plotek, których celem jest wprowadzenie w błąd opinji publicznej niemieckiej o Polsce. Niestety, nie mogłem nie zwrócić uwagi na fakt, że poważniejszy odłam prasy niemieckiej, znajdujący swoje oparcie polityczne w tej części społeczeństwa niemieckiego, która dotychczas w ocenie zjawisk polskiego życia politycznego zajmowała stanowisko objektywne, nagle zaczęła również przeistaczać fakty, gdy chodziło o Polskę. Nawet „Vossische Zeitung", do której objektywnej oceny wypadków życia polskiego zawsze przywiązywałem dużą wagę, w depeszy swego korespondenta paryskiego opublikowała

TENDENCYJNE SPRAWOZDANIE O BYTNOŚCI MOJEJ W PARYŻU.

Wątpię, czy się znajdzie takie pismo w Niemczech, które chociażby w ciągu kilku ostatnich miesięcy nie wydrukowało ani jednej fałszywej wiadomości o Polsce. W interesie wzajemnych stosunków polsko - niemieckich pragnę wy powiedzieć moje poglądy o roli prasy w stosunkach polsko - niemieckich. Nie chcę i nie mogę wchodzić tutaj w szczegóły, nie będę dotykał działalności poszczególnych osób, chcę tylko stwierdzić, że gdy w Polsce się cokolwiek stało, co miało pewne znaczenie polityczne.

PRASA NIEMIECKA PODAWAŁA Z WARSZAWY MOC NIEPRAWDZIWYCH WIADOMOŚCI.

Przypomnę tylko krótkie fakty z ostatnich miesięcy.

Gdy na wiosnę r. b. doszło do wiadomości publicznej, że udaję się na zaproszenie premjera włoskiego do Rzymu, prasa niemiecka zaczęła zupełnie tendencyjnie oświatlać zamierzoną przeze mnie podróż, powołując się na odbywane jakoby w zwiazku z tym wyjazdem

TAJNE NARADY, KTÓRE NIE MIAŁY WCALE MIEJSCA.

Gdy p. marszałek Piłsudski na pewien czas musiał wskutek choroby poddać się kuracji, dzienniki niemieckie na zasadzie sprawozdań swoich korespondentów warszawskich wypisywały

NIESTWORZONE BREDNIE O STANIE ZDROWIA MARSZAŁKA.

A kampanja przeprowadzona przez prasę niemiecką w czasie ostatniego zjazdu wileńskiego legjonistów? Jakieś brednie o najeżonych bagnetach na granicy polskiej wobec Litwy, krwawe walki i utarczki, których nie było, tajny stan wojenny, rzekomo zaprowadzony w Polsce.

Szczególną ilość tendencyjnych złośliwości wykazywała stale agencja „Telegraphen - Union", między innemi o jakimś „Polit-biuro" w Warszawie o 5 głowach. NAWET W TAKICH DROBNOSTKACH, JAK POŻAR FABRYKI CHEMIKALJI W ŁODZI PRASA NIEMIECKA NIE TRZYMAŁA SIĘ PRAWDY I PISAŁA O 30 TRUPACH, MIMO, ŻE NIE BYŁO ANI JEDNEGO. I ŻEBY SKOŃCZYĆ Z PRZYTACZANIEM FAKTÓW WIADOMOŚCI TELEGRAPHEN-UNION Z WARSZAWY: W OSTATNICH DNIACH PODAŁA AGENCJA TA WIADOMOŚĆ W ZWIĄZKU ZE STRAJKIEM WŁÓKNIARZY W ŁODZI O OPANOWANIU MAGISTRATU I MIASTA PRZEZ KOMUNISTÓW, O BITWACH I T. P.

Takich faktów mógłbym przytoczyć niezliczone ilości.

I to wszystko, niestety, drukuje się i czyta w Niemczech i przeciętny niemiecki obywatel urabia sobie o Polsce zupełnie fałszywe pojęcie. I dlatego to co powiedziałem w Berlinie i co mówię obecnie, musiało być wreszcie powiedziane, aby stosunki niemieckie, które pragnąłbym wprowadzić na drogę trwałej poprawy, nie uległy pogorszeniu i zatruciu przez tendencyjne oświatlenie stosunków polskich przez prasę niemiecką.

Rozumiem, że poprawa ta uzależniona jest od objektywnego i sprawiedliwego oświetlenia polityki niemieckiej przez prasę polską i, niewątpliwie, że tych moich dążeniach znajdę odpowiednie zrozumienie w całej prasie polskiej.

W trosce o zachowanie wzajemnego zaufania w stosunkach z prasą niemiecką postawiłem sprawę całą prosto i otwarcie i mam nadzieję, że zostanę dobrze zrozumiany.

Proces Marjawitów w Płocku

(Dokończenie)

ŚW.: Owszem. Ks. Verdun znam, ponieważ był on równ'eż w naszym klasztorze marjawickim. Jest to francuz, który przyjechał do nas i początkowo zachwycał się wszystkiem. Zauważyliśmy jednak po pewnym czasie, ŻE SPROWADZA ON PODEJRZANE LEKARSTWA Z FRANCJI, KTÓRE SĄ ŚRODKAMI NA NIEBEZPIECZNĄ I ZARAŹLIWĄ CHOROBĘ WENERYCZNĄ.

Na zapytanie co mają oznaczać te lekarstwa, Verdun tłumaczył, że jest to choroba ODZIEDZICZONA, Z KTÓREJ MUSI MY SIĘ KUROWAĆ. Po dłuższym pobycie w naszym klasztorze opuścił nas i został kapłanem w kościele rzymsko-katolickim. Ale i tam nie miał z niego pociechy. Zawiedli się na nim, a teraz Verdun jest z powrotem w Francji. Co ten człowiek tam robi, tego nie wiem.

Publiczna spowiedź ks. Pągowskiego.

ADW. KOBYLIŃSKI: Czy św. zna ks. Pagowskiego?

ŚW.: Owszem jest to jeden z pierwszych marjawitów, których jednak rozpierała ambicja. Wystąpił dlatego od marjawitów, ŻE NIE ZOSTAŁ BISKUPEM, CHOCIAŻ MIAŁ WIELE po temu aspiracji. Chwilami usiłował wydawać się wielkim reformatorem marjawityzmu i chciał wprowadzić spowiedź publiczną. Pewnego razu czynił to nawet w kościele, spowiadając się ze swych grzechów z ambony, by dać innym przykład. SPOWIEDŹ JEGO ZAWIERAŁA PRZYZNANIE SIĘ DO WIELU CZYNÓW NIEMORALNYCH. SPOWIEDŹ TA WYWOŁAŁA WSTRĘT I ZGORSZENIE WŚRÓD PARAFJAN.

Kiedy ks. Pągowski wystąpił z naszego kościoła, okazało się, ŻE POŻYCZAŁ PIENIĄDZE, A PÓŹNIEJ ICH NIE ZWRACAŁ. CHCIAŁ SOBIE RÓWNIEŻ PRZYWŁASZCZYĆ DOM, NALEŻĄCY DO PARAFJI MARJAWICKIEJ. Rzuca teraz na nas kalumnię. Wymawia teraz, że marjawici nie chowali się w czystości a tymczasem MIAŁ STOSUNEK Z WŁASNĄ SŁUŻĄCĄ NAZWISKIEM LIGĘZA.

Zeznania św. ks. Nowakowskiego wywołują na ławie świadków oskarżenia kolosalne wrażenie.

Świadkowie oskarżenia, a przedewszystkiem Banasiak, Dziewulski oraz trzy „mandolinistki" w rozmowie z korespondentem „Republiki" twierdzą, ŻE W DNIU DZISIEJSZYM ZGŁOSZĄ SIĘ DO PROKURATORA I DO SĄDU Z PROŚBĄ O KONFRONTACJĘ Z KS. NOWAKOWSKIM, oraz wyrażają chęć zgłoszenia dodatkowych zeznań.

O godzinie 5.30 posiedzenie zostaje odroczone do dnia dzisiejszego, t. j. do soboty.

W dalszym ciągu zeznawać będą przy drzwiach otwartych: ks. Nowakowski, Rafaela Komorowska i inni.

★

— Panie mecenasie — zwracamy się do adw. Kobylińskiego — czy długo jeszcze będzie zeznawać ks. Nowakowski?

— Św. Nowakowski jest dla nas bardzo ważny. W dniu jutrzejszym mam jeszcze do zadania temu świadkowi 90 pytań.

Przyjazd korespondentów pism zagranicznych.

Nasz wysłannik Płocka (B) telefonuje:

O zainteresowaniu jakie budzi proces arcybiskupa Kowalskiego za granicą, świadczy fakt następujący:

W dniu wczorajszym przyjechało do Płocka pięciu korespondentów pism zagranicznych a mianowicie „Berliner Tageblattu", „Frankfurter Zeitung", „Chicago Tribune" i „Izwiestij".

Szczególne zainteresowanie wywołał przyjazd korespondenta amerykańskiego.

W kuluarach sądowych krążą już wersje o uwagach korespondenta sowieckiego, który miał się podobno wyrazić w ten sposób:

— U nas w Rosji nie doszłoby wcale do takiej sprawy... Zamienilibyśmy klasztor na eksperymentalne więzienie i koniec.

Reszta korespondentów w rozmowie z wysłannikiem „Republiki" zdeklarowała swe stanowisko w sposób następujący:

— Przyjechaliśmy do Płocka, by dać objektywny i rzeczowy obraz tych wszystkich zdarzeń i wypadków, które są tematem obrad sądowych.

Zagraniczni goście spędzili kilka godzin na sali sądowej, przysłuchując się obradom przy drzwiach zamkniętych, poczem udali się na zwiedzenie klasztoru i Felicjanowa, parafji marjawickiej w pobliżu Płocka.

Przykra przygoda fotografa.

W kuluarach sądowych opowiadają o ciekawym incydencie jaki powstał na sali sądowej w czasie obrad.

W chwili, gdy komplet sędziowski wszedł na salę, jeden z fotografów nastawił aparat, chcąc dokonać zdjęcia. Przewodniczący sędzia Momenti wicz zwrócił się do fotografa z następującem pytaniem:

— Jak się pan nazywa?

Przerażony fotograf zbladł, i bąknął swe nazwisko.

PRZEWODNICZĄCY: Sto złotych kary i wydalenie z sali sądowej.

Szkoda, że nie można było sfotografować nieszczęśliwej miny wydalonego fotografa...

Na końcu posiedzenia zjawił się ów fotograf na sali sądu i prosił przewodniczącego o zredukowanie kary, gdyż 100 złotych nie jest wstanie zapłacić.

Przewodniczący przychyla się do jego prośby i zmniejsza mu karę ze 100 zł. do 5 zł.

Proces nie będzie przerwany.

Nasz wysłannik „Republiki" (J. B.) telefonuje z Płocka:

Początkowo sąd miał zamiar przerwać obrady na kilka dni ze względu na to, że przewodniczący musiał przewodniczyć w innej sprawie.

Obecnie, jak się dowiadujemy, sprawa ta została zdecydowana w ten sposób, że obrady nie zostaną przerwane, toczyć się [illegible] przerw aż do wydania wy[illegible]

KRONIKA

WRZESIEŃ **29** Sobota

Dziś: Michała Archanioła
Jutro: Heronima kapł.

Wschód słońca o g. 5.33
Zachód słońca o g. 5.22
Wschód ks. o g. 5.44
Zachód ks. o g. 4.55
Długość dnia: 12..8
Ubyło dnia: 5.21

Od wydawnictwa.

W dniu jutrzejszym cena łódzkich pism porannych zostaje podwyższona o 5 groszy za egzemplarz.

Tę niewielką podwyżkę spowodowały ustawicznie wzrastające od 4 lat, koszty produkcji. Od 1924 r. papier zdrożał o 50 proc., farby o 120 proc., klisze o 100 proc., pensje pracowników redakcji, administracji i drukarni zostały podwyższone od 30 do 50 proc.; podrożały znacznie taryfy telefoniczne, telegraficzne i pocztowe; wreszcie—wskutek spadku złotego—ceny maszyn i ich części, nabywanych w walutach zagranicznych, wzrosły przeciętnie o 100 proc.

Gdybyśmy chcieli w tym samym stosunku kalkulować cenę egzemplarza pisma, powinna ona wynosić conajmniej 50 groszy. Mimo to, gazeta będzie kosztować **tylko 25 groszy**, która to cena w drobnej zaledwie części pokrywa zwiększone koszty produkcji.

Cena pism popołudniowych zostaje **niezmieniona.**

Tak więc:

„Republika“ kosztować będzie w dni powszednie 25 groszy, w niedziele — 35 groszy.

„Express Wieczorny“ kosztować będzie w dalszym ciągu

20 groszy.

*
**

Jednocześnie podwyższona została cena **ogłoszeń zwyczajnych z 8 groszy za wiersz milimetrowy do 10 groszy za wiersz milim.**

Musimy zaznaczyć, iż ogłoszenia w **pismach łódzkich są najtańsze w Polsce.**

Ogłoszenia w pismach warszawskich, krakowskich, poznańskich i lwowskich są od 5 do 8 razy droższe.

Ceny ogłoszeń tekstowych pozostały niezmienione.

Właściciele nieruchomości

biorą udział w wyborach do kasy chorych.

Onegdaj odbyła się w lokalu Centralnego Stowarzyszenia Właścicieli nieruchomości wspólna konferencja wszystkich istniejących na terenie m. Łodzi stowarzyszeń właścicieli nieruchomości, na której m. in. omówiona została sprawa wyborów do kasy chorych. Ze względu na to, że właściciele nieruchomości stanowią dość liczne ugrupowanie pracodawców, gdyż liczba ich stosownie do danych statystycznych magistratu m. Łodzi osiąga 3690, postanowiono wziąć czynny udział w akcji wyborczej, przyczem większością głosów uchwalono wystąpić z własną listą.

Nowe szyldziki

z nazwami ulic.

W związku z podnoszoną w prasie kwestją rozmaitych niedokładności i braków w szyldzikach narożnych z nazwami ulic otrzymujemy z oddziału prasowego magistratu informację, że stare, zniszczone i niedokładne znaki uliczne będą w najbliższym czasie zastąpione nowemi - emaljowanemi tabliczkami, odpowiadającemi obecnej nomenklaturze ulic łódzkich. Sprawą zaopatrzenia ulic w nowe szyldziki zajmuje się wydział budownictwa magistratu.

Samolot spadł na dach fabryki.

Pilot i mechanik ciężko ranni.

Na szczęście, w chwili katastrofy fabryka była nieczynna

W dniu wczorajszym o godzinie 4 po poł. szybował nad Łodzią, w związku z odbywającym się obecnie tygodniem lotów propagandowych L.O.P.P.-u, aparat firmy Mercedes „Flugmotor“ Nr. 30897.

U steru samolotu siedział pilot Antoni Józefowicz, łodzianin, zamieszkały przy Al. Kościuszki 93, obok niego mechanik, Józef Dobrzyński, również łodzianin, zamieszk. Narutowicza 38.

W momencie, gdy aeroplan znajdował się nad fabryką maszyn Müller i Seidel, Żeromskiego 94, pilot zauważył, że motor poczyna odmawiać posłuszeństwa. Postanowił więc wylądować, za wszelką cenę.

Sytuacja stawała się z sekundy na sekundę groźniejsza, bo — oczywiście miejsca do lądowania nie było w pobliżu, a na szukanie go nie pozwalał motor, dający coraz słabsze oznaki sprawnego funkcjonowania.

Nagle — ku przerażeniu licznych przechodniów, obserwujących samolot —

aparat stracił równowagę i runął...

Spadł ze znacznej wysokości i

wbił się w dach fabryki.

Niezwykły wypadek zgromadził w mgnieniu oka na ulicy ogromne tłumy ciekawych.

Samolot został zupełnie rozstrzaskany, znacznych uszkodzeń doznał również dach rzeczonej posesji. Pilot Antoni Józefowicz wskutek zderzenia wyleciał z siedzenia, do którego był przytroczony pasem.

O sile uderzenia świadczy fakt, że pas ten, szeroki, gruby rzemień, pękł.

Lotnik doznał ciężkich ran na całem ciele.

Mechanika Józefa Dobrzyńskiego kilku funkcjonarjuszy policji wyciągnęło, bezpośrednio po wypadku, z pod szczątków aparatu.

Obie ofiary groźnego wypadku odwieziono w stanie ciężkim karetką pogotowia do szpitala wojskowego przy ulicy Przędzalnianej.

Szczęśliwy przypadek zrządził, że w salach, które znajdują się tuż pod dachem rzeczonej fabryki, w krytycznej chwili

nie było robotników,

w przeciwnym razie doszłoby bowiem do o wiele poważniejszego nieszczęścia.

Dach jest przebity na wylot. Aparat zawisł na tragach, podpierających dach...

Również szczęśliwemu przypadkowi należy zawdzięczać, że benzyna w zbiornikach samolotu nie eksplodowała, wtedy bowiem nietylko obaj lotnicy ucierpieliby wskutek ognia, ale

niezawodnie zapaliłaby się również fabryka.

Na miejsce katastrofy lotniczej przybyły władze policyjne, naczelnik urzędu śledczego na wojew. łódzkie p. podinspektor Nosek, komendant P. P. na m. Łódź p. nadkomisarz Izydorczyk oraz kierownik X komisarjatu P. P. podkomisarz Walman. Zdjęciem aparatu z dachu zajęła się straż ogniowa.

Dziś—konferencja

w sprawie żądań podwyżkowych włókniarzy

W dniu wczorajszym związek przemysłu włókienniczego w P. P. nadesłał do związków zawodowych włókniarzy, następujące pismo:

„Prosimy panów uprzejmie o wydelegowanie swych przedstawicieli na konferencję dla omówienia zgłoszonych przez panów żądań dotyczących warunków pracy i płacy robotników przemysłu włókienniczego.

Konferencja odbędzie się w sobotę, dnia 29 b. m. o godzinie 10.30 rano w lokalu naszego związku. (—) inż. Rumpel.

Charakterystycznym szczegółem jest fakt, iż zaproszenie na konferencję otrzymał prócz związków klasowego, polskiego i chrześcjańskiego, również związek „Praca Polska“, pozostający, jak wiadomo, pod wpływami związku ludowo-narodowego, a który nie jest podpisany pod umową główną.

Wobec powyższego zwróciliśmy się do kierowników związków klasowego, polskiego i chrześcijańskiego z prośbą o wyrażenie swej opinji w tej sprawie.

W odpowiedzi zakomunikowano nam jednomyślnie, iż przedstawiciele tych związków swego stanowiska w tej sprawie nie zmienią i stanowczo nie zgodzą się, dopuścić do obrad delegata „Pracy Polskiej“.

Nonsensy naszej biurokracji.

Publiczność ma tylko obowiązki, lecz żadnych praw.

Posiadaczow biletu kolejowego trzeba zapewnić miejsce w pociągu.

Onegdaj odbyła się w Łodzi konferencja zrzeszeń gospodarczych w sprawie uchwalenia odpowiednich wniosków zmierzających do wprowadzenia szeregu poprawek do nowego rozkładu jazdy.

O charakterze tych udogodnień donieśliśmy w sprawozdaniu z konferencji. Obecnie dowiadujemy się, iż z podobnemi wnioskami zwróci się do ministerstwa kolei również naczelnik wydziału eksploatacyjnego węzła łódzkiego, p. Turczynowicz. Wnioski jego, szczególnie dotyczące połączeń bezpośrednich z Gdańskiem i ważniejszemi stacjami klimatycznemi polskiemi, pokrywają się niemal z wnioskami, uchwalonemi przez zrzeszenia gospodarcze. Pozwala to żywić nadzieję, iż mimo stałego upośledzania Łodzi, tym razem wysunięte postulaty będą choć w części uwzględnione.

Przy akcji wypadałoby zwrócić uwagę, na upośledzenie pod pewnym względem podróżującej publiczności. Rokrocznie wraz z opracowywaniem nowego rozkładu jazdy, ministerstwo kolei bada wszelkie niedokładności i usterki administracji kolejowej i w konsekwencji wprowadza pewne ulepszenia mające stopniowo coraz wyżej podnosić kolejnictwo polskie.

Niechże więc w tym roku rozpatrzy tę bolączkę, która jest bodajże największem utrapieniem podróżnych. Chodzi o to, by **pasażer który zapłacił za bilet miał prawo do miejsca „siedzącego“.**

W zachodniej Europie gwarantuje się to każdemu pasażerowi w ten sposób, że—o ile w klasie, za którą zapłacił on bilet niema miejsca, musi mu konduktor, bez dopłaty, **dać miejsce w przedziale klasy wyższej.**

U nas dotąd dzieje się przeciwnie. Kto chociażby raz jechał koleją, mógł zaobserwować taki nonsens, że w drugiej klasie i trzeciej nawet kurytarze zapełnione były pasażerami, oczywiście stojącymi, a w **pierwszej klasie trzy—cztery przedziały były zupełnie próżne i konduktorowi nie wolno tam było pasażerów bez dopłaty lokować.**

Nazywamy to nonsensem, trudno bo znaleźć na to inne określenie. Jeżeli kupiec czy przemysłowiec sprzedaje coś, czego później nie może dostarczyć wtedy umowa kupna jest nieważna i pieniądze należy zwrócić. Kolej nasza jest natomiast z pod tego prawa wyjęta. Wolno jej sprzedawać 400 meisc do pociągu, który pomieścić może tylko 200 osób.

Zwracając znów uwagę na przykład zagranicy, stwierdzamy fakt, iż na zasadzie, o ile w pociągu wszystkie miejsca są zajęte, nie zezwala sie wogóle pasażerów do takiego pociągu wpuszczać. W tym wypadku dołacza się do pociągu jeden lub dwa wagony, jeśli zaś czeka większa ilość, w 10 minut po pierwszym wysyła się następny pociąg t. zw. dodatkowy. Koleje europejskie bowiem opierają się na zasadach kupieckich. **Kto zapłacił — musi mieć wygodne, siedzące miejsce.**

U nas podobne załatwienie sprawy, byłoby zdaje się nie do pomyślenia. Właściwie dlaczego? Czy my nie mamy prawa za nasze pieniądze otrzymać tego, co się nam należy?

Obecnie, kiedy w ministerstwie toczyć się będą konferencje na temat wszelkich zmian i udogodnień zarówno w komunikacji kolejowej, jak i administracji, niechże powyższa sprawa znajdzie się na pierwszym planie porządku dziennego.

Opinja publiczna bowiem, domaga się z całym naciskiem, aby do stosunku jaki panuje między podróżującą publicznością a koleją wprowadzono wreszcie normy prawne, gwarantujące publiczności minimum wygód, słusznie jej należnych.

S.

Przeciw decyzji ministerstwa

wnoszą właściciele nieruchomości skargę do Naiw. Tryb Adm.

W swoim czasie rada miejska m. Łodzi uchwaliła pobierać dodatek komunalny do państwowego podatku od nieruchomości na r. 1928 w wysokości 100 proc. państwowego podatku—od nieruchomości, w których roczny czynsz komorniany przekracza 4.000 zł. stowarzyszenia właściciel nieruchomości m. Łodzi wniosły do ministerstwa spraw wewnętrznych przeciw tej uchwale protest, który, jak już czytelnikom wiadomo, nie został uwzględniony. Jako motyw odrzucenia protestu min. spr. wewn. podaje ciężki stan finansowy miasta. Wobec powyższego właściciele nieruchomości na ostatniem swem posiedzeniu uchwalili zaskarżyć decyzję min. spr. wewn. do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Rocznik 1910.

Kto ma się z o ić dziś.

Dziś, w ostatnim dniu rejestracji rocznika 1910 winni stawić się w biurze wojskowo-policyjnem, przy ul. Piotrkowskiej 212 mężczyźni zamieszkali w obrębie 6-go komisarjatu policji o nazwiskach na litery A, B, C, D, E, F, G, H, Ch. I, J, K, L, Ł, M, N, O, P, R, S, Sz, T, U, W, Z, Ż, oraz zamieszkali w obrębie 14-go komisarjatu policji o nazwiskach na litery Sz, T, U, W, Z, Ż.

W związku z zakończona w dniu dzisiejszem rejestracją rocznika 1910 zaznacza się że rejestracja może być dokonana, o ile zachodzą ważne przeszkody, również piśmiennie.

W takim wypadku należy podać: imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia, imiona rodziców, oraz nazwisko panieńskie matki, czy żyje ojciec i matka, zawód ojca, miejsce faktycznego zamieszkania (gdzie zamieszkają rodzice), miejsce pobytu (dokładny adres poborowego), narodowość, wyznanie, zawód-zatrudnienie, wykształcenie, stan cywilny (rodzinny), ukarania sadowe, wady fizyczne.

Obywatele, przebywający poza granicami Rzeczypospolitej winni zgłosić się do rejestracji we właściwym urzędzie konsularnym.

Winni niezgłoszenia się do rejestracji podlegaja karze grzywny do 500 zł. lub aresztu do 6 tygodni, albo obu tym karom łącznie. (b).

Komorne i świadczenia

od mieszkań jednoizbowych.

Z dniem 1 października b. r. komorne od mieszkań jednoizbowych osiąga 55 proc. podstawowego komornego. Równocześnie, w myśl p. 2 art. 7 ustawy z dnia 11 kwietnia 1924 r. o ochronie lokatorów, ustają dodatkowe opłaty za czyszczenie kominów, oświetlenie klatek schodowych, dozorcę i wywóz śmieci, **natomiast opłaty dodatkowe za dostarczenie wody i wywóz nieczystości kloacznych obciążałą nadal lokatora do chwili, gdy komorne osiągnie 75 proc. podstawowego komornego**

Prośba o spokój!

Mieszkańcy ulic Przejazd i Kilińskiego nie mogą spać

Mieszkańcy ulicy Przejazd na odcinku od Juljusza do Kilińskiego za naszem pośrednictwem błagają—o spokój nocny.

Na odcinku tym trwają obecnie prace przy budowie linji tramwajowej. Roboty są prowadzone również w nocy. Według słów mieszkańców tej okolicy robotnicy w nocy zachowuja sie tak głośno, iż uniemożliwiają wszystkim spoczynek. Zwracamy się więc z apelem do dyrekcji tramwajów, by pozwoliła spać nieszczęsnej ludności naszego miasta.

GRYPA IDZIE!

Nie wolno lekceważyć kataru, kaszlu, bólu gardła.

Jak uniknąć tej niebezpiecznej choroby?

Kiedy, wraz z nastaniem słotnej, jesiennej pory, mnożyć się zaczynają przypadki katarów, kaszlów, bólów gardła związanych z zapalnym jego stanem, bólów reumatycznych i wreszcie sprowadzającej nieraz poważne komplikacje grypy, powstaje z natury rzeczy interesujące szeroki ogół pytanie, **czy i w jaki sposób można ustrzec się zapadnięcia na niemiłą i bynajmniej nie niewinną tę chorobę.**

Jak dalece ważnem jest rozstrzygnięcie tej kwestji, mamy dowód w krajach, gdzie grypa przybiera charakter złośliwy i nagminny, jak ostatnio w Grecji np., skąd, jak doniosły pisma, zawleczona ona została już nawet w najbliższe nasze sąsiedztwo.

Niebezpieczeństwo grypy potęguje też fakt, że przebieg jej godzi często w punkty najmniej odporne w organiźmie człowieka, którego zwykłe, chroniczne cierpienia: **płuc, serca, żołądka, nerek czy wątroby** — nasilają się w sposób groźny nieraz dla życia pacjenta przy przebywaniu przez niego grypy.

Wniosek stąd prosty, że należy wszelkiemi dostępnemi sposobami starać się zapobiegać zapadnięciu na grypę, przeciwdziałać jej szerzeniu się epidemicznemu. Wiadomo, że **grypa jest chorobą zaraźliwą, przeważnie, jak stwierdzono, z powodu rozpryskiwania się w powietrzu kropelek wydzieliny chorego na nią,** wydzieliny śluzowej z nosa i jamy ustnej. Samo się więc przez się rozumie, że należy możliwie **unikać bliskiego stykania się z chorymi na** grypę, a podczas nagminnego panowania tej choroby unikać miejsc zamkniętych, w których zbiera się znaczniejsza liczba osób, często złożonych z osobników już chorobą tą dotkniętych i tem samem roznoszących zarazę.

O ile zachoruje ktoś z domowników, ważnem jest, aby chustki do nosa, których używa on przy towarzyszącym grypie prawie nieodmiennie, silnym katarze, nie były rzucane byle gdzie, ale trzymane w miejscu, z którego nie mogą one siać zarazy. **Nie należy ich także odkładać po użyciu bezpośrednio do brudnej bielizny, ale bądź starannie zawijać uprzednio w papier i dopiero odkładać, bądź, co jest najpewniejsze, mieć specjalnie przygotowany czysty kubełek z przykryciem,** napełniony gorącą wodą i drobno krajanem mydłem i do kubełka takiego wrzucać zużyte przez chorego chustki, aby w ten sposób mechanicznie zwalniać je od tkwiących w nich zarazków, które przy zwykłym naszym trybie przechowywania bielizny chorych „w brudach", grożą zarażeniem niemi w pierwszej linji osoby piorącej je. Że zaś pranie w przeważnej większości domów odbywa się w kuchni, znów więc przy tej sposobności rozpyla się w powietrzu mieszkania zarazki, osiadające na produktach żywności i na rękach służącej, skąd z łatwością udzielają się dzieciom i dorosłym domownikom.

W razie zapadnięcia na grypę jednego z członków rodziny czy domowników, dobrze jest też, **aby zdrowi płukali rano i wieczorem w celu zapobiegawczym gardło rozczynem kwasu bornego i bardzo starannie po każdym jedzeniu czyścili zęby i przepłukiwali jamę ustną.** Dbanie o należyte przewietrzenie mieszkania, zwłaszcza pokojów sypialnych, kuchni i ubikacji jest jednem z zasadniczych przykazań higjeny domowej, których niezachowanie mści się w postaci łatwiejszego ulegania niedbałych wszelkim chorobom zakaźnym, a więc i grypie.

Pozostaje wreszcie ostatnia bodaj najtrudniejsza sprawa uniknięcia samego zaziębienia. Faktem jest, że najlepszą profilaktyką jest **niewydelikacanie nadmierne ciała przez ubieranie się zbyt** ciepło bowiem człowiek zgrzany i spocony najłatwiej właśnie ulega przeziębieniu, nieprzyzwyczajanie ciała do opatulań go i wszelkich ciepłych szalików — słowem hartowanie organizmu. Oczywiście hartowanie musi być prowadzone systematycznie i stopniowo i nie powinno być rozpoczynane w porze słotnej. Zmywanie całego ciała codzień zrana zimną wodą, gimnastykowanie się co rano, bezpośrednio po wstaniu z łóżka, przy otwartych oknach, znakomicie hartuje organizm, czyniąc go odpornym na wszelkie zarazki, tem samem i na zarazki grypy. Kiedy jednak grypa już wybuchła, a my nie zdążyliśmy jeszcze dostatecznie uodpornić naszego organizmu, możemy ustrzec się od zapadnięcia **jedynie zachowaniem jaknajdalej idącej czystości i higjeny domowej i osobistej,** nie lekceważącej tak błahego pozornie zabiegu, jak owo, zalecone powyżej, najstaranniejsze separowanie i dezynfekowanie chustek do nosa.

Dr. S. Ç.

Domy dla pracowników miejskich

będą już wkrótce wykończone.

Za dwa pokoje z kuchnią—70 zł. miesięcznie.

Wobec tego, że budowa domów dla pracowników miejskich przy ul. Podmiejskiej 19, prowadzona przez magistrat zbliża się ku końcowi, na wczorajszem posiedzeniu magistratu ustalono **zasady umów on ajmie, jakie będą zawieszone z pracownikami miejskimi oraz określono wysokość czynszu za wynajem lokali we wspomnianych domach.**

Umowa przewiduje m. in., że pracownik miejski może zamieszkiwać w domach magistrackich **jedynie z rodziną, nie ma zaś prawa odstępować żadnych praw wynikających z umowy osobom trzecim.** Lokator obowiązany jest utrzymywać lokale w należytym porządku i przestrzegać ściśle rozporządzeń i przepisów policyjnych.

W razie rozwiązania przez magistrat stosunku służbowego z lokatorem, ma on prawo pozostać w lokalu miejskim jeszcze **tylko 6 miesięcy** pod warunkiem regularnego wpłacania czynszu komornianego. Wszelkie przeróbki i poprawki budowlane mogą być dokonywane przez lokatora tylko za pisemnem zezwoleniem magistratu.

Co się tyczy czynszu dzierżawnego, wysokość jego określono na zł. 14. — za 1 mtr. kwadr. rocznie, czyli **za mieszkanie dwupokojowe z kuchnią zł. 840.— rocznie, zą mieszkanie dwuozbowe — zł. 630. — rocznie.**

W jednym z paragrafów umowy magistrat zastrzegł sobie prawo zmiany wysokości czynszu, za uprzedniem 6-miesięcznem wymówieniem.

Rozpatrzenie wniosków w sprawie przydziału mieszkań pracownikom miejskim w domach przy ul. Podmiejskiej 19 na zasadzie materjału, zebranego przez specjalną, wyłonioną jeszcze w listopadzie r. ub. komisję, powierzył magistrat p. wiceprezydentowi St. Rapalskiemu.

Luna.

—:—

Księżniczka Masza.

„Księżniczka Masza" jest filmem wybitnie psychologicznym, nie zajmującym się tanimi konfliktami emigracyjnymi i rewolucyjnymi, chociaż jest tu i emigracja i rewolucja. (Kiereński). Ciekawy jest też eksperyment, że scenarjusz ten napisał specjalnie dla ekranu, pisarz teatralny: Kestmaekers. Widzieliśmy już artystów teatralnych grających na ekranie, niewidzieliśmy jeszcze scenarjusza, pisanego specjalnie dla ekranu przez wybitnego dramaturga teatralnego. Eksperyment więc ze wszechmiar ciekawy. Nareszcie może przyjdzie wyzwolenie filmu od beletrystyki literackiej pozafilmowej i stworzenie specjalnie filmowej literatury. Maszę gra Claudia Victrix, wielka śpiewaczka. Wniosła ona na ekran rytm i harmonję pełną. Film cały utrzymany na wyjątkowo wysokim poziomie cieszy się kolosalną frekwencją. „Księżniczka Masza", ostatni i najwyższy wysiłek francuskiej produkcji filmowej godna jest widzenia. Doskonale dobrana ilustracja muzyczna, jak również śpiew, chóru rosyjskiego dopełniają całości.

Rozkopane Zakopane

Znamy to dobrze i współczujemy.

Z Zakopanego donoszą:

Przed paru dniami zakończono roboty przy kładzeniu kabli telefonicznych dla nowej centrali, przyczem bruki na wszystkich ulicach były rozkopane, co przy panujących przez kilka dni opadach deszczowych wytwarzało błoto miejscami nie do prezbycia. Zaledwie to się skończyło, przystąpiła elektrownia miejska do kładzenia kabli podziemnych w całem mieście, przyczem znowu zrywa się ułożone bruki, choć roboty te mogły być równocześnie prowadzone.

Wycieczka przemysłowców do Rosji.

Senator Evert wypowiada się za nawiązaniem stosunków handlowych z Sowietami.

Ludność ZSSR domaga się łódzkich wyrobów włókienniczych.

Współpracownik „G. Prawdy“, p. Otmar, uzyskał wywiad z senatorem Józefem Evertem, uczestnikiem wycieczki przemysłowców polskich do Rosji. Wyjątki z tego wywiadu zamieszczamy poniżej:

— Jakie ośrodki przemysłowe pa... zwiedzili?

— Targi w Niżnim Nowgorodzie, ...um włókiennicze w Iwanowo-Woz...nsku, parowozownie w Sormowo, ...ki Leningrad i Charków oraz wiel...oboty inwestycyjne t. zw. „Dnie...oj“ (olbrzymie prace elektryfika... na porobach Dnieprowskich).

— Jak orjentują się w Sowietach w ...cji naszego przemysłu i możliwo...h wymiany handlowej z Polską?

— Sowieckie czynniki gospodarcze ... Polsce doskonale poinformowane. ...pisać to należy pracy przedstawi...twa handlowego Z. S. S. R. w War...ie (t. zw. „Torgpredstwo“) oraz ...ółpracujących w tej dziedzinie insty... i mieszanych jak „Sowpoltorg“ i ...ros“. Pozatem cenne usługi infor...yjne oddają wydawnictwa Izby Han...ej Polski i Z. S. S. R.

— Jak pan senator ocenia obecną ko...kturę dla nawiązania ściślejszych ...nków gospodarczych z naszym ...odnim sąsiadem?

— — Uważam na zasadzie osobi...a badań i spostrzeżeń, że **sprzyja zacieśnieniu stosunków i że należy ...czątkować możliwie najszerszą ...ianę towarów, ku korzyści oby... państw.**

— Jakie rozwiązanie tej kwestji za...onowałby pan senator, biorąc pod ...gę pewną nieufność szerokich pol...h kół przemysłowo - handlowych w ...unku do nowego klijenta?

— Nieufność tę uważam osobiście ...ieuzasadnioną i liczę, że zniknie ona ...niowo w miarę ożywienia obrotów ...dlowych z Z. S. S. R., za najwłaś...zy jednak sposób wymiany towa...ej uważałbym, przynajmniej z po...tku, zasadę kompensaty.

— Jakie towary polskie mogą liczyć ...zbyt w Rosji?

— Strona sowiecka dała nam do ...zumienia, **że potrzebuje szereg pol...ch wyrobów, które jeszcze z czasów ...edwojennych są w Rosji dobrze zna... i cenione. Moglibyśmy więc ekspor...ać b. duże ilości tkanin bawełnia...ch, przedewszystkiem łódzkich i biel...ch, następnie wyroby bawełniane ...dnich i niższych gatunków, dalej sze... pomocniczych maszyn, rury żelazne ...talowe, maszyny rolnicze, naczynia ...aljowane, przetwory chemiczne** (le...rstwa, farby) oraz wszelką galan...ję. Ze względu na duży ruch budo...any w Z. S. S. R., sądziłem, że Rosja ...łaby rynkiem zbytu dla naszych ce...entowni, okazuje się jednak, że pro...kcja sowiecka całkowicie zaspokaja potrzeby rynku, natomiast znalazłby się poważny zbyt na dachówkę czerwoną, a to z powodu braku blachy do krycia dachów.

— W jaki sposób pan senator proponuje rozwiązać stronę techniczną wymiany towarowej wobec zmonopolizowania zagranicznego handlu Sowietów przez państwo?

— Pod tym względem należy przyjąć jako zasadę, że tam gdzie z jednej strony jako kontrahent występuje państwo (w danym wypadku sowiecki urząd do handlu zagranicznego t. zw. „Wniesztorg“), z drugiej strony nie mogą występować pojedyńcze firmy, lecz syndykalizowana gałąź danego przemysłu. Znalazło to już zastosowanie w przemyśle metalurgicznym. **Metodę tę należałoby wcielić w życie w innych gałeziach przemysłu, a przedewszystkiem w przemyśle włókienniczym. Wysokie wyrobienie handlowe Łodzi powinno ułatwić utworzenie rodzaju syndykatu eksportowego dla handlu z Sowietami. Ludność Z. S. S. R. potrzebuje naszych tkanin, nie należy jednak przypuszczać, że Z. S. R. R., jako państwo nie może się bez nich obyć. Wzgląd ten z powodu specyficznych tamtejszych warunków ma decydujące znaczenie.**

— Czy pan senator mógłby nam coś powiedzieć o życiu w Rosji sowieckiej?

— Muszę uchylić się od odpowiedzi: Podstawowe elementy życia, jako to rodzina, szkoła i stosunki społeczne są tam tak krańcowo różne od naszych, **że pod tym względem stanowimy dwa przeciwległe bieguny.**

— P. senator zwiedzał jednak instytucje humanitarne, czy moglibyśmy parę słów o tem usłyszeć?

Tu chętnie zrobię wyjątek:

— Uwzględniając wielkie przeszkody i trudności natury finansowej i technicznej muszę podkreślić wielkie usiłowania i niektóre wspaniałe idee w dziedzinie opieki społecznej, a więc duże wrażenie wywarł na mnie „Państwowy Instytut opieki nad macierzyństwem i dzieckiem“. Jest to rodzaj wystawy, na której zgromadzono w niezwykle artystycznej formie ujęte wzory negatywne i pozytywne, odnoszące się do okresu przed i połogowego oraz życie dziecka. Wysiłek artystyczny łączy się tam z celowością i jeśli wszystko to, co zrobiono w teorji, jest reprodukowane i rozpowszechniane na całem terytorjum Z. S. R. R., to praca ta może wydać poważne owoce.

Również wspomnieć muszę t. zw. „komunę przestępców kryminalnych“, znajdującą się w odległości 25 klm. od Moskwy w b. majątku Kraffta. Założycielem „komuny“ był prezes C. K. Dzierżyński. Każdy przestępca, o ile chce rozpocząć nowe życie i o ile wśród mieszkańców „komuny“ znajdzie kogoś z dawnych towarzyszy swego zawodu, zostaje zwolniony za poręczeniem z więzienia i przetransportowany do komuny. Są tam warsztaty stolarskie ślusarskie, kowalskie i szewckie. B. przestępca po kilkudniowym przyglądaniu się, deklaruje swój udział w jednym z tych rzemiosł i rozpoczyna nowe życie. Praca jest płatna, za utrzymanie potrąca się 17 rb., reszta zostaje zapisana na jego dobro.

Po 3-ch latach nienagannego zachowania się, b. przestępca może opuścić komunę, jako wolny człowiek. Panuje tam zasada „krugowoj peruki“, wobec czego niema tam zupełnie policji. W komunie znajdują się: kino, sale teatralna i odczytowa i place sportowe. Żłobki dla dzieci, które tam widziałem, zrobiły na mnie mniej korzystne wrażenie.

Na tem urywa się nasz wywiad, gdyż „godzina rozmowy“ gotowa była przekroczyć wszelką dozwoloną miarę dziennikarskiego natręctwa.

Niekorzystna propozycja elektrowni łódzkiej

została przez magistrat odrzucona.

Sprawozdanie delegacji, która powróciła z Bazylei.

Przed kilku tygodniami zarzad elektrowni łódzkiej zwrócił się do magistratu z propozycją zamiany zakupionych w swoim czasie od komisji reperacyjnej w Paryżu akcji „towarzystwa elektrycznego 1886 roku na akcje nowopowstałego towarzystwa „Electroanlagen“ w Bazylei.

Propozycja ta uczyniona była na tej podstawie, iż dyrektorzy elektrowni łódzkiej pp. Ulman i Arndt, będąc reprezentantami towarzystwa elektrycznego 1886 roku, byli równocześnie udziałowcami towarzystwa „Electroanlagen“.

Tranzakcja ta była nader poważna, przekraczała bowiem sume 2 miljonów złotych, to też wydział przedsiębiorstw miejskich zwołał przed dwoma tygodniami konferencję, w której między innymi wzięli udział wybitni obywatele miasta, orjentujący się w sprawach finansowych i bankowych.

Na posiedzeniu szczegółowo rozpatrzono ofertę zarządu elektrowni, który za 4630 akcji miasta proponował akcje „Electroanlagen“.

W ofercie tej zarząd elektrowni wyłuszczył dokładnie, iż spółka szwajcarska powstała w Bazylei w kwietniu b. r. z kapitałem zakładowym 100 tysięcy franków. W krótkim czasie, wraz z drugą emisją akcji, kapitał towarzystwa wzrósł do 10 miljonów franków szwajcarskich. Towarzystwo to rozwija bardzo żywą działalność, akcje jego zaś na giełdzie kosztują obecnie po 230—25... franków szw. za sztukę.

Oferta ta wydawała się dość korzystną dla miasta, wobec tego jednak, i... r. mec. Kempner zwrócił uwagę, że na...leżałoby rzecz całą dokładniej zbadać uchwalono wydelegować do Szwajcarji celem zasiągnięciu na miejscu bliższych informacji, wiceprez. Wielińskiego, mec. Kempnera i r. Bialera.

Delegacja wyjechała do Bazylei w dniu 16 b. m. Po przybyciu na miejsce odbyto w Bazylei i Genewie szereg konferencji z tamtejszymi przedstawicielami finansów i palestry, w wyniku których okazało się, iż oferta zarzadu elektrowni nie przedstawia się zbyt korzystnie.

Onegdaj delegaci powrócili do Łodzi i na posiedzeniu prezydjum złożyli dokładne sprawozdanie z wyniku swej podróży. Ze sprawozdania wynikało, iż obawy, wyrażone przed wyjazdem przez mec. Kempnera, były częściowo uzasadnione, tranzakcja bowiem, w razie dojścia jej do skutku, byłaby dla miasta nader niekorzystna.

W wyniku powyższego prezydjum magistratu postanowiło w...stapić na najbliższem posiedzeniu rad... wnioskiem odrzucenia ofe... lektrowni i zatrzymani... „towarzystwa elektrycz... nia z roku 1886“.

Pożyczki na remont domów.

Uchwały komitetu rozbudowy miast.

W czwartek wieczorem pod przewodnictwem p. ławinka Izdebskiego, odbyło się kolejne posiedzenie komitetu rozbudowy miasta, w którem wzieli udział: pp. ławnik Kuk, radni Bialer, Cyrański, Milman, Pogonowski i Potkański, obywatele dr. Mierzyński, St Pawłowski i Fr. Waszkiewicz, przedstawiciele urzędu wojewódzkiego dr. Skalski i inż. Sunderland, przedstawiciel Banku Gospodarstwa Krajowego, dr. Rutowicz oraz referent komitetu rozbudowy — inż. Müntz.

Na wstępie obrad poruszono aktualną sprawę udzielania pożyczek na remonty domów, w związku z okolicznością, iż półmiljonowy kredyt na ten cel wyczerpany jest dopiero do wysokości ok. 240.000 zł. Po krótkiej dyskusji postanowiono utrzymać dotychczasowy tryb załatwiania podań o podwyżki remontowe, t. j. **podania do wysokości 10.000 zł. załatwiać będzie komisja fachowa na prawach komitetu rozbudowy, zaś — podania ponad wymienioną sumę — plenum komitetu.**

Wśród komunikatów odczytano podanie zarządu t. zw. spółdzielni skarbowców o rewizję poprzedniej uchwały komitetu co do udzielenia tej spółdzielni pożyczki budowlanej. W podaniu swem władze spółdzielni złożyły m. in. zapewnienie, że na najbliższem wlanem zebraniu **wystąpią z wnioskiem o zmianę nazwy spółdzielni, nieodpowiadającej obecnie faktycznemu składowi osobowemu jej członków.** W wyniku dyskusji komitet postanowił przyznać spółdzielni skarbowców pożyczkę w sumie będących w dyspozycji komitetu zł. 232.000, na dokończenie rozpoczętych budynków pod tym jednak warunkiem, **że władze spółdzielni zobowiążą się do przeprowadzenia spółdzielni do rzędu spółdzielni mieszkaniowych.** W razie niespełnienia tego warunku, spółdzielnia skarbowców nie mogłaby liczyć w przyszłości na dalsze pożyczki komitetu.

Pełna tabela wygranyc[h]

dwudziestego dnia ciągnienia 17-tej loterji państwo[wej]

W 20-tym dniu ciągnienia 5-tej klasy 17-tej państwowej loterji padły następujące wygrane:

GŁÓWNE WYGRANE.

Zł. 15.000 na nr. 90228.

Zł. 5.000 na n-ry: 36952 121204 143335.

Zł. 3.000 na n-ry: 43188 71930 148104 151282.

Zł. 2.000 na n-ry: 11028 23859 35790 52882 90438 117302 128225 153753.

Zł. 1.000 na n-ry: 10186 10335 13827 23532 30168 57033 69444 80611 85043 90232 97052 112216 114374 117611 123830 124326 146173 148623.

Zł. 600 na n-ry: 3687 9746 13402 18587 19430 23445 23459 33511 35680 41464 53962 57911 66625 71055 71490 72005 76666 81604 100765 103690 111445 112419 113556 113568 120810 120913 122647 147167 147280 149203 153410.

Po zł. 500 na n-ry: 296 790 3765 6232 6964 9739 11297 13155 14757 15841 17762 19156 21815 21929 22563 602 702 25318 772 27025 28784 30220 894 38232 488 41005 780 47078 52549 53266 58443 59311 605 60105 356 566 62554 64851 66867 69285 70372 768 71071 112 72709 759 76123 79883 81400 82128 776 83937 84150 355 617 765 88467 90563 751 886 91049 92242 94353 96586 97730 98279 595 99330 100488 103109 104609 952 105319 724 106582 109851 110783 113820 987 115798 119299 761 982 120845 989 121663 123560 126248 127007 129243 130889 133679 922 134032 101 507 136281 817 138775 139206 442 141986 142985 144657 146594 148633 954 150862 151755 153276 782.

STAWKI PO 250 ZŁ.

92 140 159 168 298 468 544 549 559 741 743 809 852 931 1168 237 450 512 518 675 728 764 932 958 2010 076 167 196 230 259 332 337 390 528 584 869 957 3086 139 459 511 634 723 734 917 968 980 4013 087 121 203 208 276 291 451 469 757 843 892 5020 038 134 324 330 401 467 962 6356 390 431 503 710 841 929 7040 090 115 215 260 467 598 616 685 730 771 788 807 827 879 909 954 8037 112 385 388 490 496 539 688 742 750 939 9047 236 271 418 496 715 778 846 937

10076 130 197 295 522 537 643 694 734 781 819 875 887 999 11073 110 343 585 661 829 842 12191 225 423 424 465 488 498 565 655 716 830 907 999 13144 187 321 468 490 533 615 671 703 889 14157 203 265 333 477 478 669 749 787 853 907 959 15007 209 308 361 496 593 602 735 792 882 16042 057 114 345 370 473 480 605 606 698 733 903 964 981 993 17009 302 340 356 552 556 685 698 702 727 955 18020 189 233 401 449 504 565 566 603 672 850 904 940 992 19073 357 394 403 697 764 875 914 989.

20146 227 416 537 649 676 787 887 962 21137 549 639 678 850 898 946 22117 118 188 195 212 265 284 293 301 313 317 746 787 23176 257 345 381 396 428 611 627 678 743 971 24043 231 278 430 436 437 456 470 526 679 702 793 914 929 955 25193 196 250 337 534 674 693 733 923 933 26162 192 245 317 518 619 631 743 993 27161 181 196 212 387 407 478 867 28027 055 179 185 202 254 270 294 313 412 456 518 566 746 750 860 939 29036 254 279 369 425 478 545 645 662 707 825 871 939.

30070 157 182 210 213 857 858 31187 189 261 296 445 449 572 671 700 736 894 903 963 32027 100 153 336 453 744 900 939 33431 469 475 601 664 670 863 34302 315 406 526 537 564 911 35051 054 112 113 121 191 318 324 405 621 645 675 728 865 953 957 36305 385 389 733 987 37116 295 372 424 439 579 674 780 793 821 856 38032 036 307 369 385 439 463 478 645 709 738 755 804 852 39113 150 281 344 354 356 438 984 995.

40169 180 193 213 386 611 792 802 972 41002 115 136 178 206 435 537 689 696 749 862 888 991 42235 421 426 432 509 675 860 933 935 981 43086 093 170 216 340 474 576 622 764 890 929 44118 337 396 546 594 768 817 937 45054 070 120 140 164 223 408 442 535 569 704 995 46047 056 071 084 128 211 266 533 545 551 773 744 957 992 47076 193 236 342 375 383 479 562 571 728 730 766 857 890 905 48009 031 446 633 715 809 999 49032 102 334 346 488 933 941 962 980.

50092 099 390 398 455 494 535 564 756 808 850 917 51098 134 237 292 440 459 477 488 501 531 566 699 718 812 927 971 52286 293 309 360 375 584 585 723 754 804 873 936 993 53154 308 417 419 576 644 910 956 54017 307 316 436 749 810 55015 235 367 500 525 583 600 847 56022 102 124 430 436 626 830 923 937 57003 223 245 466 892 928 58077 094 115 129 179 185 222 257 275 290 312 597 604 728 832 920 59122 200 305 312 377 404 412 665 723 886.

60003 018 039 239 379 420 649 771 61021 175 274 297 378 390 415 507 749 757 903 043 964 997 62071 081 348 376 465 557 574 620 632 722 725 878 844 853 873 933 63107 165 290 425 595 608 658 702 764 768 841 64109 139 335 387 411 495 640 695 798 813 850 65003 013 144 189 305 707 535 694 742 913 66041 188 373 405 409 643 749 784 785 929 67036 128 134 202 491 494 564 670 671 711 725 827 839 906 925 954 68023 092 101 103 136 272 345 633 762 773 877 846 910 997 69073 151 157 357 362 368 445 462 655 955.

70012 031 036 099 255 386 389 518 526 556 709 748 878 899 971 71015 021 033 074 256 341 382 444 556 592 788 979 72235 255 336 455 560 670 754 835 947 73014 040 061 225 299 562 636 659 905 74045 059 092 200 509 638 807 872 75046 075 095 273 317 349 438 502 503 706 734 767 848 063 76063 070 121 210 232 297 298 416 491 533 542 629 674 805 893 928 948 77105 408 642 734 770 856 948 78070 128 140 204 257 283 305 320 721 775 492 391 [illegible] 79027 056 487 236 [illegible]

80306 052 108 254 488 409 576 616 778 970 050 080 81030 031 107 764 275 295 357 499 643 715 747 832 912 987 093 82053 403 440 504 619 969 83073 057 077 194 200 494 618 657 816 84074 116 202 233 279 341 351 384 449 762 774 994 998 85059 079 162 352 626 942 86057 165 389 575 624 625 782 843 87056 150 168 236 406 567 739 759 873 938 88086 134 253 781 957 959 987 89053 070 182 209 248 486 514 720 847 860 911 971.

90003 157 166 141 200 301 439 445 54[…] 152 200 281 496 605 762 788 833 932 93[…] 114 124 195 425 546 561 823 829 905 94[…] 404 453 661 908 95125 164 408 533 729 […] 96104 242 356 643 745 864 911 945 970 […] 120 123 151 207 216 221 324 333 404 473 […] 562 597 686 762 803 825 895 905 946 98[…] 267 270 390 485 621 670 688 898 969 974 […] 108 119 188 215 412 485 723 761 777 815 […]

100107 127 153 202 291 313 321 390 4[…] 503 577 726 754 970 101094 242 295 307 438 817 901 971 102107 154 164 236 299 305 338 673 830 902 986 103019 095 115 279 303 493 704 713 749 828 949 971 104075 123 284 35[…] 408 472 590 795 105015 123 212 363 427 59[…] 691 787 810 106002 014 101 181 374 404 47[…] 556 616 695 710 769 822 857 907 107058 25[…] 293 309 501 510 636 687 715 863 870 885 […] 744 824 999 109136 156 222 323 376 449 47[…] 658.

110017 205 219 229 470 605 749 750 75[…] 628 918 919 950 998 111140 184 188 265 31[…] 457 478 487 511 523 586 622 636 640 696 71[…] 768 772 840 931 950 112075 194 430 520 77[…] 113062 121 126 149 150 213 295 421 511 58[…] 802 819 845 923 114139 149 221 287 363 43[…] 823 922 970 115085 091 143 206 220 248 26[…] 681 785 952 116043 181 219 301 447 637 64[…] 908 117185 186 211 275 587 759 925 962 987 1[…] 123 253 301 326 399 447 637 653 852 855 85[…] 959 965 119044 259 273 548 701 754 778 812

120161 272 442 514 553 564 121027 138 18[…] 241 265 409 435 586 659 748 903 122154 85[…] 298 123119 125 166 204 325 466 633 700 801 841 124019 414 417 426 518 621 661 719 1[…] 054 475 517 631 633 891 906 946 948 958 1[…] 104 134 136 196 199 205 257 426 554 808 866 912 942 958 127109 152 182 242 277 305 591 523 570 587 697 730 830 867 922 948 975 128114 160 237 238 281 304 319 356 402 419 470 524 639 650 860 974 982 129274 449 489 612 680 721 962 967 985.

130206 243 245 264 396 618 692 722 738 852 929 131705 771 821 132297 314 331 523 744 746 758 812 990 133021 132 202 360 449 488 561 705 844 906 134028 042 215 437 566 965 995 135011 019 082 157 201 229 309 361 464 488 571 730 828 834 844 885 907 917 136[…] 297 355 409 656 828 836 873 963 137326 349 541 570 574 593 615 781 810 892 138030 035 221 331 402 453 518 527 599 139053 058 065 289 459 537 718 776 948 950.

140070 072 299 368 411 611 886 141090 286 441 601 623 809 833 848 855 876 909 142[…] 030 139 183 301 353 373 397 460 496 506 784 […] 143105 180 195 367 376 401 416 515 534 541 […] 804 872 144263 314 510 514 550 596 745 853 […] 14[…] 151 272 357 609 674 708 774 913 922 146[…] 090 101 160 175 206 295 417 656 708 714 873 […] 993 147004 054 285 327 341 353 749 947 148[…] 182 187 234 262 373 460 557 559 748 793 8[…] 149036 064 080 087 146 336 450 547 560 573 5[…] 592 663 745 754 758 899 933 967.

150007 238 283 289 577 651 690 721 901 9[…] 957 960 976 151023 031 092 170 405 582 658 7[…] 812 152166 277 279 354 421 427 469 559 697 8[…] 895 915 933 992 153091 103 201 429 555 561 5[…] 596 737 830 143080 083 286 421 527 561 584 6[…] 865 961.

Niema urodzonych zbrodniarzy

Teorja Lombrosa nie wytrzymuje krytyki.

Teorja Lombrosa jest dziś znaną już powszechnie. Sławny psychjatra, genjalny kryminolog, stworzył teorję, według której zbrodniarz, jako typ, rodzi się czyli że niektórzy ludzie są już od urodzenia predystynowani do występku, okoliczności zaś i warunki, w jakich dany osobnik żyje i rozwija się nie mają na kształtowanie jego przyszłości wpływu.

„Urodzony zbrodniarz" — musi zostać zbrodniarzem mimo najstaranniejszego wychowania w najwznioślejszych zasadach. Drugą zaś częścią teorji jego było twierdzenie że zbrodniczość człowieka można już z góry rozpoznać po pewnych fizycznych znamionach i właściwościach.

Stąd określenie — „typ lombrozowski", — tak bardzo znane z wielu procesów sądowych.

Teorja Lombrosa stała się takim pewnikiem, iż zbudowano na tej podstawie niekiedy akty oskarżenia w najbardziej sensacyjnych procesach i oto nagle, przed niedawnym czasem została ona niemal doszczętnie zburzona, a przynajmniej zachwiana tak silnie, iż posługiwać się nią nadal będzie trudno.

Okazało się mianowicie dzieło niemniej wybitnego współczesnego kryminologa A. Lewisa, który, po 25-letniej obserwacji przestępców wszelakiego autoramentu, jako dyrektor największego więzienia amerykańskiego Sing-Sing, **obala w zupełności teorję Lombrosa.**

Twierdzenie włoskiego uczonego, że „zbrodniarze się rodzą" i że w konsekwencji kryminały należałoby zastąpić szpitalami, jest, zdaniem Lewisa, legendą tak głęboko tkwiącą w społeczeństwie, że długi czas jeszcze potrwa, nim uda się ją wykorzenić.

Ów człowiek z niskiem, w tył posuniętem czołem, z małemi oczami, potężnemi małżowinami i wystającą brodą, taki człowiek, jakiego Lombroso przedstawiał jako typ urodzonego zbrodniarza — w rzeczywistości wcale nie istnieje. Ludzie o złych instynktach, wykraczający przeciw prawu i porządkowi społecznemu mogą wyglądać tak samo, jak wszyscy inni ludzie, mogą posiadać zupełnie normalne, a nawet przyjemne rysy twarzy.

Dlatego to Lewis jest przekonany, że zbrodnia nie jest bynajmniej specjalnością pewnego ludzkiego typu. Każdy człowiek, bez wyjątku, ma w sobie zarodki złego. Czy w przyszłości zostanie zbrodniarzem czy prawym człowiekiem zależy to głównie od warunków, w jakich się będzie rozwijał.

Z drugiej strony ludzie starsi którzy w ciągu całego swego długiego żywota nie dopuścili się niczego złego, wykazują te same zewnętrzne fizyczne znamiona które Lombroso uważał za znamiona zbrodniarzy.

Lewis poczynił antropometryczne pomiary na kilku tysiącach zbrodniarzy i stwierdził, że przeważna część, bo 90 procent aresztantów nie ma zupełnie cech lombrozowskich. I naodwrót czynił on także takie pomiary na ludziach z najlepszego towarzystwa, którzy nigdy nie dopuścili się żadnego wykroczenia i którym pod żadnym pozorem nie można było przypisać żadnych zbrodniczych instynktów. I stwierdził, że bardzo wielu z tych przyzwoitych i naprawdę uczciwych ludzi posiadało lombrozowskie cechy.

Z doświadczeń tych wynikałoby że nauka Lombrosa, w którą wierzono dziesiątki lat oparta jest na bardzo kruchych podstawach. Genjalny włoski uczony zbudował swoje teorje na małej ilości doświadczeń i badań i zbyt pochopnie uogólnił i jako zasadę postawił swoją teorję o zbrodniczości. Kr-an.

Miljonowe bankructwo

duńskie o banku.

W dniu wczorajszym zawiesił wypłaty jeden z największych duńskich banków, „Kopenhawen - Pirwatbank".

Niedobór wynosi około 15 milj. dolarów, z czego 6 milj. dolarów poniesie straty gmina m. Kopenhagi. Na giełdach wiadomość ta wywarła piorunujące wrażenie.

W sprawie tej odbyło się posiedzenie duńskiej rady ministrów z zainteresowanemi wielkiemi organizacjami gospodarczemi celem niedopuszczenia do krachu. Sposobu jednak nie znaleziono. C.

Dyżury aptek.

Dziś, w nocy, dyżurują apteki: F. Wójcickiego (Napiórkowskiego 27), W. Danieleckiego (Piotrkowska 127), Ilnickiego i Cymera (Wólczańska 37), J. Hartmana (Młynarska 1), J. Kahana (Aleksandrowska 80). (b)

RADJOPROGRAM

SOBOTA, 29-go WRZEŚNIA.

12.00—13.00 — Muzyka z płyt gramofonowych. 13.00—13.10 — Sygnał czasu, hejnał z wieży Marjackiej w Krakowie, komunikat lotniczo-meteorologiczny. 13.10—15.00 — Przerwa. 15.00—15.20 — Komunikaty: meteorologiczny, gospodarczy i nadprogram. 15.20—17.00 — Przerwa. 17.00—17.25 — Odczyt p. t. „Co o kosmetyce każdy wiedzieć powinien" (Dział „Higjena-Medycyna") — wygł. dr. M. Biernacka. 17.25-17.50 — Odczyt p. t. „Co możemy obserwować na niebie w m. październiku" — wygł. dr. [...] Gadowski. 18.00—19.00 — Program dla dzieci. Audycja zespołowa. Bajka japońska p.t. „Święto księżyca" pióra M. Juszkiewiczowej z ilustracją muzyczną, wzorowaną na motywach ludowych. 19.30 —19.55 — „Radjokronika" — wygłosi dr. Marjan Stępowski. 19.55—20.05 — Komunikat rolniczy. 20.05—20.30 — Przemówienie p. t. „Kilka słów o działalności Polskiego Białego Krzyża, i znaczenie jego prac dla Armji Polskiej" — (org. przez Warszawski Oddział P. B. K. z racji „Tygodnia Białego Krzyża"). — 20.30 — Operetka G. Jarno p. t. „Hala Leśniczanka". Wykonawcy. Orkiestra [...] pod dyr. Wacława Elszyka, Zofja Dobrowolska-Pawłowska, Michalina Makowiecka, Al. [...]el i inni 22.00—22.05 — Sygnał czasu, komunikat lotniczo - meteorologiczny. 22.05—22.20 Komunikaty Polskiej Ajencji Telegraficznej (P. A. T.). 22.20—22.30 — Komunikaty: policyjny, [sport]owy, nadprogram. 22.30—23.30 — Muzyka [tanecz]na z dancingu „Oaza". Orkiestra pod [dyr.] Roszkowskiego. 1. B. Rose: J. V. Monaco: [Beau]tiful Face. 2. L. Sinon, Ash: Gen Na Get [Gi]rl. 3. J. Petersburski: Wanda — tango. 4. [J]ohson: Over and Under. 5. L. Forbstein: [Wh]at's Use Of Crying? 6. H. Love: Madelon — [...]es. 7. R. Wiedoeft: Valse marilyn. 8. H. Ral[ton]: The Dolly Brothers. 9. R. Stolz: Boston. [10.] Z. Karasiński, Kataszek: O Dolores. 11. S. [...]anizel: Almi mia — tango. 12. Gounod — Lan[...]: Fust — fox.

REPUBLIKA
Łódź
...eśnia 1928

KURJER HANDLOWY

ILUSTR. REPUBLIKA
Łódź
29 września 1928

...olityka Banku Gospodarstwa Krajowego.

Dr. Roman Górecki, prezes Banku ...darstwa Krajowego wydał książ- ...oli instytucji, na czele której stoi, ...u gospodarczem Polski współcze-

...książce tej poruszona jest również ...czo sprawa roli bankowości pań- ...j w naszem życiu gospodarczem ...lem niewątpliwie wielce doniosły ...ujący na głębszą uwagę.

...czasów gdy jeszcze na czele B. P. ... inni ludzie — omawialiśmy na ...ejscu ten problem. Wskazywaliś- ... aparat bankowy państwa wyzy- ... jest źle i nie planowo. Bank Go- ...twa w swych operacjach deptał ...ch bankom prywatnym. Nie był ...iadomy swej roli instytucji finan- ...mającej współdziałać z państwem ...acji jego celów ogólnych.

...szczególności w tem, co tyczyło ...edytowej B.G.K. wskazywaliśmy ... iż dzięki brakowi należytego zro ...swej roli przez tę instytucję, ... ponosi wielkie straty wskutek ...ania przeróżnych przedsię- ...watnych nie zasługujących ... punktu widzenia użyteczno- ...nej ani nawet z punktu widze ...wego.

...e ogłoszona książka dra Gó- ... jak zresztą poprzednie publika ...K. stwierdzają, iż zagadnienie ... banku zostało przez obecne kierownicze rozstrzygnięte.

Gospodarstwa Krajowego, celowej polityki swego prezesa, obecnie instytucją o celach jasnych i przejrzystych. Staje się więc przedewszystkiem bankiem przedsiębiorstw państwowych i półpaństwowych dla których kredyty wzrastają obecnie systematycznie. Dalej podjął B.G.K. istotnie przynależne mu zadanie współpracy finansowej z organizmami prawno-publicznemi, które muszą mieć zapewnioną pomoc państwa, a więc z samorządem, na wielką skalę korzysatjącemi z kredytu obligacyjnego i gotówkowego. Pokrewne są cele banku w popieraniu komunalnych kas oszczędności i w popieraniu spółdzielczości.

Stosunek BGK. z przedsiębiorczością prywatną rozluźnił się natomiast w sposób wyraźny. O przemyśle pisze dr. Górecki iż „w stosunku do tej gałęzi gospodarczej wychodzę z założenia że do zaspakajania ogólnych potrzeb kredytowych przemysłu powołana jest w pierwszym rzędzie bankowość prywatna". Analogiczne zdanie wypowiada prez. Górecki o finansowaniu rolnictwa. Stwierdza że „kredyty dyskontowe dla banków udzielane będą w bieżącym roku w wyjątkowych tylko wypadkach i w niewielkich rozmiarach".

Ten luźny stosunek z przedsiębiorczością prywatną, według poglądu, którego kiedyś broniliśmy, powinien być wyjątkowo zacieśniony tam, gdzie w grę wchodzą względy na cele ogólno - gospodarcze. BGK. istotnie idzie po tej drodze wykazując szczególnie poważny wysiłek w kierunku wzmocnienia ruchu budowlanego i tutaj słusznie współdziała z inicjatywą indywidualną.

W książce dra Góreckiego znajdujemy zapowiedź aktywnego współdziałania w wysiłkach mogących przyczynić się do uzdrowienia naszego bilansu handlowego.

Linję polityki, na którą wkroczył obecnie Bank Gospodarstwa Krajowego nie trudno zdefinjować. Jest to linja odpaństwowienia życia gospodarczego; zrozumiałem jest bowiem, iż bezpośrednia współpraca państwowych instytucji finansowych z rolnictwem handlem i finansami doprowadza do etatyzmu.

W takim stanie rzeczy za nieporozumienie uważamy wszystko, co dr. Górecki mówi w części ogólnej swej książki o roli państwa i banków państwowych w życiu gospodarczem. Nie możemy zrozumieć jak się godzi linja polityki B.G.K. z tezą wypowiedzianą przez dr. Góreckiego jakoby obecnie tok wypadków rozstrzygnął w sensie pozytywnym zagadnienie etatyzmu i jakoby z tego B.G.K. powinien wyciągnąć konsekwencje.

W tej samej części ogólnej, dr. Górecki oświadcza, że jego zdaniem BGK. powinien być kontynuatorem idei i prac dawnego Banku Polskiego. Dawny Bank Polski wobec nowoczsnego braku zróżniczkowania zadań gospodarczych był nie tylko instytucją emisyjną ale także przedsiębiorcą rolnym, handlowym, przemysłowym. Taka rola odpowiadała sytuacji ekonomicznej kraju przed stu laty; dzisiaj już nie odpowiada.

Dlatego uważamy, iż na szczęście praktyczna linja polityki prezesa BGK. nie zupełnie zgadza się z teoretycznemi wywodami jego książki.

n.

Stan finansów włoskich.

Stan skarbu włoskiego 31-go sierpnia wykazuje sumę 1.032.115.285 lirów, wyłącznie w gotowiźnie. Powyższa cyfra obejmuje również fundusze w wysokości 709.4 miljonów, zdeponowane w Banku Państwa do użytku Kr. Skarbca Prowincjonalnego.

W tym-że dniu 31 sierpnia efektywne wpływy wyrażały si ęcyfra 2.17 miljonów, wydatki zaś 2.953 mil., co równa się niedoborowi 36 miljonów (deficyt za sierpień wynosił 50 mil., nadwyżka za lipiec—14 m. łączny deficyt netto—36 mil.).

Deficyt za sierpień powstał głównie na skutek faktycznych wpływów podatku majątkowego, które w okresie sprawozdawczym okazały si emniejsze, aniżeli przeciętna kwota dwumiesięczna, przewidziana w prowizorium budżetowem.

Łączna suma wewnętrznego zadłużenia wynosi 86.611 mil., co stanowi nadwyżkę 229 mil., w stosunku do stanu w ubiegłym miesiącu. Nadwyżka ta tłómaczy się większą sumą sald kredytowych rachunków bieżących w Kasie Depozytowo-Pożyczkowej oraz w Instytutach Oszczędnościowych kasie tej podległych.

Obieg pieniężny wyraża sie cyfrą 17.140 mil., co stanowi zniżke 254 mil. w stosunku do końca lipca. Dalsze zmniejszenie 21 mil. zostaje pokryte wypuszczeniem biletów państwowych.

*

Z powyższego sprawozdania widzimy, iż ostrożna polityka finansowa rządu włoskiego wydaje owoce. Stan finansów włoskich poprawia się z każdym miesiącem. Stąd też zagranica, a zwłaszcza w Ameryce, włoskie papiery cieszą się coraz większym zaufaniem, a kapitaliści amerykańscy mocno się interesują finansowym rynkiem włoskim.

Oczywiście stan taki możliwy jest tylko dzięki konsolidacji stosunków wewnętrznych i wyzbyciu sie wszelkiej demagogji w rozstrzyganiu skomplikowanych zagadnień gospodarczych.

...rak wykwalifikowanych sprzedawców.

...spedjenci handlowi nie posiadają właściwego przygotowania zawodowego.

...niedawnym czasem poruszono ...h „Republiki" (z dnia 19 b. m. ...kwestję stosunku do publiczno- ..., ekspedjentów i ekspedjentek ...ch i z wielką dozą słuszności ...uwagę na brak konwencjonal ...ności kupieckiej.

...rzuca się kupcom, że nie ro- ... interesu przez niedo- ...czne traktowanie klijen- ...en jest niewątpliwie źle skie ...interes swój jak i obo- ...two docenia należy- ...przeszkodzie przy ich ...ją całkiem specyficzne ...runki, od nich niezależne.

... jest, że sklepy łódzkie odczu... wykwalifikowanego personelu ...edjentów, a zwłaszcza eksped ...yczyny, jakie złożyły się na ...eczy są rozmaite. Przede- ...nie wytłumaczony niczem, ...ko przyjęty pogląd, że zawód ...ki jest zawodem mało za- ... o wiele gorszym od zawodu ...pipianki biurowej, maszyni- ...nistki it.p. Pogląd ten, poku- ...ziś dnia jako szczątkowa po- ...wnego lekceważenia handlu ...woduje że od zawodu tego się ...dę taką przyjmuje się tylko ...ości i zgadzają się na nią tyl- ...soby, nie mających prawie

Panienka z ukończonemi ...asami już uważa dla siebie ...edjentki za będącą poniżej ...ętej własnej godności.

...l większego sklepu nie jest ... sam wszystkiem się zajmo- ... się bez personelu. Przyjmu... jaki jest i codziennie przy- ...ratom, powodowanym mu ...ersonel. Niekiedy w miarę ...asu stara się własnemi domowemi sposobami nauczyć swe pracownice sztuki sprzedawania.

Jednakowoż sztuka sprzedawania nie jest bynajmniej rzeczą tak łatwą, ażeby można ją było posiąść bez przygotowania i bez sprzyjających temu warunków.

Ten problem, u nas lekceważony, zrozumiano już dawno na Zachodzie. Zrozumiano tam, że odpowiedni sposób sprzedaży ma wielkie znaczenie dla podniesienia konsumpcji.

Dość wspomnieć, że we Francji, Angji, Niemczech, Czechosłowacji istnieją i cieszą się popularnością specjalne szkoły sprzedawców sklepowych, które dostarczają istotnie pod każdym względem wykwalifikowanego i odpowiedzialnego personelu, uzbrojonego, we wszelkie najnowsze zdobycze wiedzy współczesnej. Podstawowe i jaknajbardziej popularnie ujęte wiadomości z zakresu psychologji, ekonomji, towaroznawstwa, higjeny etc. stanowią niewyczerpane źródło praktycznych korzyści dla zdolnego pracownika. Kurs takiej szkoły zawodowej trwa krótko, gdyż przewidziany jest dla młodzieży niezamożnej, traktującej tę naukę jaknajbardziej praktycznie. Niestety u nas nikt dotychczas o tem nie pomyślał, chociaż problem ten wspomniany został ostatnio dwukrotnie (ubocznie zresztą) w naszem ustawodawstwie.

Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o ubezpieczeniu pracowników umysłowych oraz o umowie o pracę pracowników umysłowych zaliczyły sprzedawców sklepowych do kategorji pracowników umysłowych, o ile ukończyli oni 6 klas szkoły średniej og.-kształcącej lub zawodowej względnie zawodową szkołę dokształcającą lub odbyli odpowiednią praktykę, określoną rozporządzeniem ministra pracy z porozumieniem z ministrami przemysłu i handlu oraz i oświaty. Chociaż rozporządzenie wykonawcze ministra pracy zostało już wydane 22 grudnia 1927 roku, to jednak nie uregulowało tej kwestji; wola ustawodawcy, odnośnie uregulowania wykształcenia zawodowego i praktycznego ekspedjentek nie została jeszcze wykonana.

Również magistrat m. Łodzi sprawę tę zaniedbał, gdyż organizując szereg wieczornych kursów dokształcających dla młodzieży, pracującej zawodowo, w wykonaniu art. 117 ust. przemysłowej, nie uznał za właściwe zwrócić uwagi na wykształcenie ekspedjentów i ekspedjentek.

Pracowników sklepowych, którzyby odpowiadali warunkom ustawowym do zaliczenia do kategorji pracowników umysłowych, t.j. posiadali 6-o klasowe wykształcenie, w Łodzi niema wogóle, z wyjątkiem pracowników księgarskich. Ekspedjentki nasze, wykonywujące swe funkcje tylko mechanicznie, bez jakiejkolwiek znajomości przedmiotu, a więc tylko za pomocą wysiłku fizycznego, zaliczane są do kategorji robotników.

Jaknajszybsze więc powołanie do życia zawodowych szkół dla tej kategorji (przeważnie kobiet) pracujących, podniesienia tej pracy w oczach szukającej zawodu młodzieży leży we wspólnym interesie kupców, samych pracowników i konsumentów, którzy tylko wówczas będą obsłużeni z należytą uwagą, starannością i szybkością.

Rozwiązanie tej kwestji przedstawia wdzięczne pole do działania dla łódzkiej izby przemysłowo - handlowej.

m St. Heyman.

Przechodząc przez ulicę rozejrzyj się uważnie, unikniesz kalectwa i śmierci.

GIEŁDY.

URZĘDOWA CEDUŁA GIEŁDY WALUTOWEJ
z dnia 28 września 1928.

CZEKI: Londyn 43.25, Nowy Jork 8.90, Paryż 34.88. Praga 26.42 50. Szwajcarja 171.60, Wiedeń 125.47.50, Marka niemiecka 212.50.

PAPIERY PAŃSTWOWE I LISTY ZASTAWNE

Dolarówka 91.50, 93, 92.75, 5-proc. pożyczka konwersyjna 67, 5-proc. pożyczka konwersyjna kolejowa 61.15, Pożyczka dolarowa 86.50, Pożyczka kolejowa 103, 4 i pół proc. listy zastawne ziemskie zł. 52.25, 52, 8-proc. listy zastawne ziemskie zł. 79, 4 i pół proc. Tow. Kred. m. Warszawy zł. 51.50, 8-proc. Tow. Kred. m. Warszawy zł. 71.25, 71.50, 8-proc. Tow. Kred. m. Łodzi 66.75.

AKCJE.

Bank Polski 178, Bank Zachodni 32.50, Chodorów 200, Cukier 61, Łazy 7.50, Węgiel 106, 107, Cegielski 45.50, Lilpop 39, Ostrowieckie — Serja I B. 116.50, Serja II B. 112, Pocisk 8.75, Starachowice 52, 51.75, Borkowski 17.

NOTOWANIA BAWEŁNY.

Liverpool, 27 września. Bawełna amerykańska. Zamknięcie: styczeń 9.90, luty 9.89, marzec 9.97, kwiecień 9.90, maj 9.91, czerwiec i lipiec 9.88, sierpień 9.80, wrzesień 9.76, wrzesień r. b. 10.21, październik 10.04, listopad 9.93, grudzień 9.93, loco 10.60.

Liverpool, 27 września. Bawełna egipska. Zamknięcie: styczeń 17.75, marzec 17.59, maj 17.59, lipiec 17.65, październik 17.17, loco 17.90.

Aleksandrja, 27 września. Bawełna egipska. Zamknięcie: Sakellaridis: styczeń 34.78, marzec 35.25, listopad 34.35. Ashmouni: luty 22.53, kwiecień 23.07, październik 21.33, grudzień 21.98.

Nowy Jork, 27 września. Bawełna amerykańska: Otwarcie: styczeń 19.00—05, marzec 18.80—90, maj 19.00, lipiec 18.85, październik 19.10, grudzień 19.20. Środek: styczeń 19.18, marzec 19.04, maj 19.00, lipiec 18.85, październik 19.18, grudzień 19.20. Zamknięcie: styczeń 19.23—26, luty 19.14, marzec 19.04—06, kwiecień 19.03 maj 19.02—05, czerwiec 18.96, lipiec 18.90—95, październik 19.32—34, listopad 19.28, grudzień 19.29—31.

Nowy Orlean, 27 września. Bawełna amerykańska. Zamknięcie: styczeń 18.66—69, marzec 18.63, maj 18.60, lipiec 18.51—53, październik 18.56—57, grudzień 18.66—69, loco 18.76.

Ze sceny i estrady.

„Mesjasz idzie“

w teatrze lit.-art. „Ararat“.

Wkroczywszy obecnie już w fazę drugiego roku istnienia swego, teatrzyk „Ararat“ posiadł zupełnie wyraźną, indywidualną fizjognomję artystyczną, przejawiającą się zarówno w oryginalnych, wysoce wartościowych produkcjach, jak też sprawnej, częściowo wręcz popisowej grze całego zespołu.

Genre, jaki uprawia „Ararat“, jest niezwykle trudny. Każdy numer programu, obliczony przeciętnie na 3—5 minut, winien dać widzowi jasną i wyraźną syntezę treści literackiej, barwy oraz ekspresji aktorskiej. Bowiem tylko przy zadośćuczynieniu tym trzem warunkom można w teatrzyku tego rodzaju przykuć uwagę widza, ubawić go, dostarczyć mu estetycznej, wartościowej rozrywki, pozostawiającej głębsze wrażenie.

Przyznać trzeba — z małemi conajwyżej zastrzeżeniami w stosunku do niektórych numerów — że w całokształcie zadanie to udaje się „Araratowi“ w sposób istotnie doskonały. Wymownym dowodem tego był program pierwszy, jeszcze wymowniejszym — program drugi, który ściąga obecnie liczne tłumy publiczności do tego sympatycznego przybytku „miniaturowej“ sztuki.

Dowcipny w pomyśle i z humorem wykonany jest „Mesjasz w Chełmie“ pióra kierownika „Araratu“ p. Broderzona. Nadaje on ton całemu programowi, który rozwija się pod znakiem humoru w takich numerach następnych, jak piosenka na ludowy motyw p. t. „Cicho-sza...“, „Panna Majtel“, „Szechnē i Jechne“, nadewszystko zaś — znakomity, przepojony realnym, drastycznym komizmem monolog „tego, którego biją po twarzy“, w niezrównanem wprost wykonaniu p. Dzigana, celującego już od dawna w tego rodzaju produkcjach.

Z numerów nastrojonych na poważniejszą nutę, wyróżnia się nastrojowy wielce „Eklezjasta i Sulamita“, barwna a sentymentalna ballada „Karty“, oraz piękny, symboliczny obraz „W kuźni“. Ten ostatni zasługuje zwłaszcza na pochwałę jako ciekawa próba ujęcia twórczego ducha ludzkości w formę ilustracji scenicznej.

Widowiska „Araratu“ świadczą każdorazowo o tem, że teatrzyk ten — idąc świadomie i konsekwentnie po linji własnej — rozwija się i prosperuje jako wysoce wartościowa placówka w dziedzinie sztuki teatralnej.

J. Z.

Pożyteczna i aktualna książka

o naczelnej izbie gospodarczej w Polsce.

W tych dniach ukazała się na półkach księgarskich książka ks. d-ra A. Roszkowskiego, profesora łódzkiego seminarjum duchownego pod tyt.: „Naczelna Izba Gospodarcza w Polsce“.

Ksiądz dr. Roszkowski znany jest jako ekonomista, publicysta, socjolog i autor cennej pracy pod tytułem: „Poglądy społeczne i ekonomiczne Augusta Cieszkowskiego“.

Książka ks. d-ra Roszkowskiego o naczelnej izbie gospodarczej w Polsce i zagranicą, stanowi poważny wstęp do badań ekonomicznych i jest dokładną analizą stosunków gospodarczych oraz zajmuje odrębne, samodzielne stanowisko w ocenie całego szeregu zjawisk gospodarczych.

W okresie powojennym tak mało prac się ukazuje na półkach księgarskich, poświęconych zagadnieniom ekonomicznym, że praca ks. d-ra Roszkowskiego stanowi poważną zdobycz naukową Łodzi.

Ks. dr. Roszkowski podkreśla słusznie, że po wojnie ideologja, zmierzająca do zapewnienia czynnikom społeczno-gospodarczym należytego głosu w życiu państwowem staje się coraz bardziej aktualną i znajduje odbicie w ustawodawstwie różnych państw.

Charakterystyczne jest zdanie (umieszczone w książce) posła Niedziałkowskiego, wypowiedziane przez niego w referacie, który został opublikowany w „Ankiecie o konstytucji“.

Poseł Niedziałkowski stwierdza, że już przed wojną uzasadniana konieczność zapewnienia czynnikom gospodarczym głosu w sprawach polityki ekonomiczno - socjalnej a okres wojny rzecz całą pchnął na realne tory. Za podstawę organizacji naczelnej izby gospodarczej proponuje przyjąć reprezentacje poszczególnych dziedzin życia gospodarczego na zasadach reprezentacji pracowników i pracodawców. „Wszystkie teorje i poglądy naszych i obcych ekonomistów w tej samej sprawie znalazły bezstronną ocenę w książce ks. d-ra Roszkowskiego. Ks. dr. Roszkowski jest przeciwnikiem światopoglądu kapitalistycznego, liberalnego w ekonomji społecznej jak również wrogiem etatyzmu społeczno - państwowego. Jest zwolennikiem **koncepcji przebudowy ustroju społecznego na podstawach kooperacyjnych,** zwolennikiem umów zbiorowych, uznania osobowości prawnej związków zawodowych, udziału robotników w zarządzie przedsiębiorstwem, stałych komisji mieszanych, rozjemczych oraz współpracy zainteresowanych w produkcji czynników.

Na poparcie swych twierdzeń powołuje się na opinję prof. Bourguin'a, Kulczyńskiego, Krzyżanowskiego, Botaglji i in. Podkreśla dobitnie, że **rząd Marszałka Piłsudskiego położył kres chaosowi prawno - gospodarczemu,** przystępując do systematycznych posunięć wprowadzenia w życie art. 68 Konstytucji i rozpoczął od tworzenia przewidzianych w tym artykule izb Rozp. z dnia 7. 6. 1927 r. o prawie przemysłowem, z dnia 15. 8. 1928 o izbach handlowo - przemysłowych i z dnia 22. 3. 1928 roku o izbach rolniczych.

W dziedzinie ekonomicznej, jak wynika z jego pracy, ks. dr. Roszkowski jest częściowo zwolennikiem kierunku neosyndykalistycznego i neokooperatystycznego. Teoretykami tego kierunku są we Francji Maxime i Larigine, a w Anglji Cole. W dziedzinie etyki społecznej zbliża się ks. Roszkowski do le Play'a.

Ciekawa książka napisana przez księdza doktora prawa, filozofa, erudyte i socjologa, wyjaśni czytelnikom wiele rzeczy, pogłębi ich wiadomości ekonomiczne oraz zachęci do samodzielnych badań w tym kierunku. Przeciwnik znajdzie w tej książce argumenty, które pozwolą mu, że prawdy przez siebie głoszone zgłębi i podda gruntownej analizie myślowej. Oby ta praca była zachętą dla skromnego grona łódzkich ekonomistów do dalszej intensywnej działalności wydawniczej. Jako patrjota łódzki, pragnąłbym, ażeby przedewszystkiem z naszego grodu rozlegały się po Polsce całej wskazania gospodarcze i produkcyjne.

Tutaj, w naszej Łodzi, w turkocie wrzecion, w pędzie transmisji i huku motorów, tworzą się i wzrastają te wartości gospodarcze, na których podstawie świat dzisiejszy ocenia przedewszystkiem rozwój i potęgę państwa.

Aleksy Rżewski.

Łódź, 24. IX. 1928 r.

Wielka rada faszyst[...]

jest najwyższym org[...] rządzącym we Wło[...]

Ostatnie posiedzenia wielk[...] faszystowskiej były bardzo w[...] życia politycznego Italji.

Wielka rada faszystowska [...] po rewolucji która wywołała „[...] Rzym“: zadaniem rady było [...] nowanie wszystkich sił partji. [...] kiedy w partji wyłonił się „reg[...] zumiałym jest, że i w. rada zo[...] ścią tego regime'u. Dotychczas [...] siłą i organizmem działającym [...] równolegle do wyższych wła[...] stwowych. Projekt prawa u[...] wienia rady wciąga ją niedw[...] w sam organizm państwa. For[...] prawa powstała przez spojeni[...] najważniejszego organu regim[...] sadami konstytucji państwa, i [...] przedmiotem studjów specjalis[...] prawnych i politycznych całeg[...] ponieważ formuła ta wnosi w z[...] jęć konstytucyjnych mnóstwo [...] tów nowych a potężnych i otw[...] spodziewane horyzonty w [...] prawa publicznego.

Najważniejszemi cechami t[...] słego projektu prawa są przed[...] kiem następujące: jedność i [...] władzy. Było to zresztą wyn[...] celem wszystkich konstytucyj [...] liczne systemy wysnute dotyc[...] tle rewolucji francuskiej osiągn[...] stan chronicznych kryzysów [...] wych, które całkowicie znikn[...] cia państwowego nowych Wło[...]

Projekt prawa przewiduje [...] łów. W myśl pierwszego z nic[...] jest organem najwyższym, kt[...] dynuje wszystkie działalność [...] powstałego na skutek rewo[...] dziernika 1922 r. Rada opinjuj[...] stkich kwestjach politycznyc[...] nych i ekonomicznych propo[...] przez rząd. Na czele stoi p[...] ministrów (Capo del Governo[...] rady wchodzą: prezydenci se[...] lamentu ministrowie, sekret[...] quadrumviri marszu na Rzy[...] rzy podsekretarze stanu, ge[...] kretarz i vice-sekretarze na[...] tji faszystowskiej i niektórzy [...] państwowi innych kategorji.

Omawianym projektem [...] faszystowski najskuteczniej [...] sobie ciągłość i rozwój w [...] skonalenia się. Temsinm Italia [...] sła w zakres pojęć konsty[...] świata nowy element któ[...] mogą mieć pierwszorzędne zn[...] dla rozwoju konstytucyjego wie[...] jów europejskich.

Możność nabycia dużego, wygodnego samochodu za stosunkowo nizką cenę

PRZY wyborze samochodu należy brać pod uwagę trwałość konstrukcji, wydajność silnika, przestronność siedzeń, wytworny wygląd i oczywiście cenę. Połączenie tych zalet z dostępną ceną stanowi idealny typ maszyny.

Wszystkim tym warunkom odpowiada w zupełności ostatni model samochodu Chevrolet, który mieści wygodnie pięć osób, nawet tęgich i wysokiego wzrostu, gdyż wejście i wyjście z samochodu ułatwiają szerokie drzwiczki.

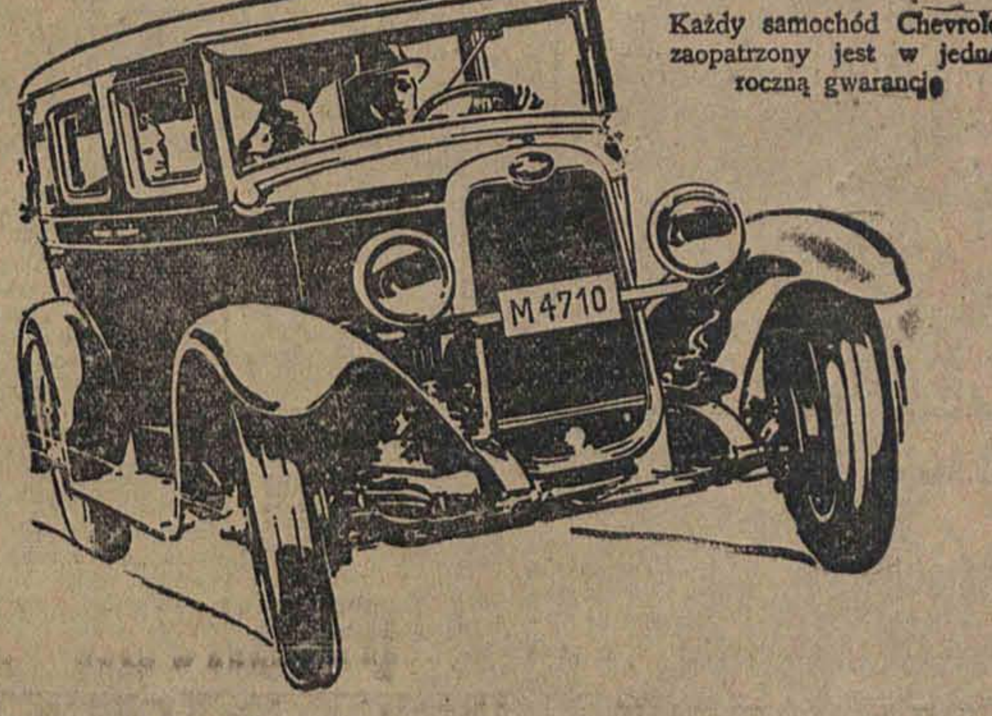
Pozatem głębokie siedzenia i nadzwyczaj miękkie materacowanie dostosowane do linji karoserji zapewniają całkowitą wygodę i wypoczynek podczas najdłuższej podróży.

Samochod Chevrolet nietylko pod względem przestronności i wygody swej karoserji przewyższa wszystkie inne maszyny nabywane po tej samej cenie. Posiada on bowiem rozstaw kół na 2.705 metra, a zatem dłuższy, niż każdy inny samochód w tej cenie. Przytem oczywiście samochód Chevrolet, jak wszelkie inne drogie maszyny posiada: hamulce na czterech kołach, filtr do powietrza i paliwa, oraz wiele innych ulepszeń specjalnie wprowadzonych przez firmę General Motors.

Całość zaś składa się na idealny typ samochodu który znajduje znacznie więcej chętnych nabywców, niż każdy inny. O prawdziwych wartościach tej maszyny można się łatwo przekonać podczas próbnej przejażdżki u zastępcy General Motors. *Wyrób General Motors.*

Upoważnione Zastępstwo
ZYGMUNT DMOWSKI i Ska
Łódź, Piotrkowska 150, tel. 29-40 i 72-62.

Każdy samochód Chevrolet zaopatrzony jest w jednoroczną gwarancję

CHEVROLET
GENERAL MOTORS W POLSCE, WARSZAWA

Kurator upadłości Hermana-Samuela Taszmy, prowadzącego przedsiębiorstwo pod firmą „Fabryka pończoch Losnowiczanka“, adwokat Józef Łaski, na zasadzie art. 457 K. H podaje do wiadomości ogólnej, że Sąd Okręgowy w Łodzi w Wydziale Handlowym na posiedzeniu z dn. 28 września 1928 r. ogłosił upadłość pomienionej firmie i postanowił Hermana-Samuela Taszmę osadzić w areszcie dla dłużników.

JÓZEF ŁASKI, adwokat.
(Południowa Nr. 20).

Na zasadzie art. 478 K. H., wzywam wierzycieli wyżej wymienionej firmy upadłej do stawienia się w d. 12 października r. b. o godz. 11-ej rano w kancelarji Wydziału Handlowego Sądu Okręgowego w Łodzi, celem wysłuchania sprawozdania kuratora i wyboru syndyka tymczasowego.

Sędzia Komisarz Upadłości
Sędzia Handlowy FR. GLUGLA.

6 zespołów zgrzebnych

wraz ze wszystkiemi pomocniczemi maszynami w czteropiętrowym budynku w śródmieściu w ruchu do wydzierżawienia od zaraz ewentualnie od pierwszego stycznia 1929 r.

Oferty przyjmuje do piątego października r. b. adwokat Henryk Felix przy ulicy Piotrkowskiej 130.

„DOM MILUSIŃSKICH“ syst. prof. Montessori pod kierownictwem inteligentnej fachowej siły przy gimnazjum E. Jaszuńskiej - Zeligmanowej tel. 68-82. Południowa 18 tel. 68-82.

Zapisy dzieci obojga płci od lat 4 przyjmuje kancelarja od 10—12 rano i od 5— 7 pp.

HEMOROIDY

STAN ZAPALNY · KRWAWIENIE

SWĘDZENIE

USUWA

HEMORIN-KLAWE

Sekcja Przedszkolnego Wychowania

przy Związku nauczycieli Żydów

Południowa 3

komunikuje, że zajęcia w kompletach freblowskich już się rozpoczęły.

Biuro Pośrednictwa Pracy

czynne codzień od 6—7 w.

Właściciele domów w Gdańsku!

Pożyczki, administracje, sprawy hipoteczne, podatki w urzędzie skarbowym, sprawy w urzędzie mieszkaniowym, załatwia rutynowany z pierwszorzędnemi referencjami. — Informacje tel 423. m. 2—3 i 8—9.

Place

przy bocznicy kolejowej Łódź — Kaliska

do wydzierżawienia

Wiadomość: administracja domów Sp. Akc. I. K. Poznańskiego, ul. Ogrodowa Nr. 17.

Miejskie Kinema . Oświatowe

Dla dorosłych. Dziś i dni następnych!

„PARADA REKRUTÓW“ Komedja w 10 akt.

Dla młodzieży „Męczennik Sportu.“ Komedja w 8 akt. — Nad program dla dorosłych i młodz. „Koko, król powietrza i Katuś sportowiec“.

Dr. med. ADAM BENDER

Choroby wewnętrzne.
Specjalność serca.
Przejazd nr. 30, telef. 54-68.
Przyjmuje od 5—7 po poł.

Lekarz - dentysta

F. Horowicz

przyjmuje w lecznicy przy ul. Piotrkowskiej 294 codziennie od godz —7 wiecz.

Dr. MED

S. KANTOR

Specjalista chorób Skórnych i wenerycznych i włosów Gabinet Röntgena światło-lecznicy.
ul. Piotrkowska 144 róg Ewangielickie
Tel. 29-45
Przyjmuje od 8-2 -8 Dla pań oddzielna poczekalnia d -6 ...

Dr. med.

Lubicz

Cegielniana 43
Tel. 41-32.
powrócił
Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych. Naświetlanie lampą kwarcową. Przyjmuje od g. 8 do 10 rano i od 5—8 w.
Dla pań od 3—5 oddzielna poczek.

Dr. med.

P. BRAUN

przeprowadził się na 6-go Sierpnia 1.
(Benedykta)
tel. 40-26
Specjalista chorób skórnych i wenerycznych Leczenie światłem. (Lampa kwarcowa)
Przyjmuje od 8 - 11 rano i od 5—...

Buchalterji

zastosowanej do wszystkich dziedzin, korespondencji handlowej i stenografji (polsko-niemieckiej) pisania na maszynie i t. p. uczę metodą nowoczesną i skróconą. Piotrkowska Nr. 79. front I p. m. 7.

PLUSKWY

tępi radykalnie

MOGIL

Doktór

Sołowiejczyk

Specjalista chorób skórnych i wenerycznych
Piotrkowska 93.
TEL. 44-92
przyjmuje od 12—4 popoł. i 8—9 wiecz wniedziele i święta od 10—2.

KUPIĘ jeden zespół zgrzebłarek (rempli) 1800—2000 mm. szerokości bez selfaktorów.
Oferty sub „Zgrzebłarki“ do adm „Republiki“. Piotrkowska 49.

Żądajcie wszędzie łóżka polowe składane „...“ za które gwarantujemy na 3 lata. Stale na składzie: łóżka metalowe, amerykańskie, polowe i łóżka-stół, wózki sportowe, krzesełka dziecinne oraz materace wyścielane i miękkie ... Tel. 31-85

Bezpł. dziewiarze (Stricker) i mechanicy na specjalne maszyny do szycia, mówiący po niemiecku poszukiwany na stałe. Podróż bezpłatna. Kuttenkeuller, Strickwarenfabrik, Gdańsk.

Pianino

czarne krzyżowe w bardzo dobrym stanie zagraniczne za bardzo przystępną cenę sprzedam Przędzalniana 57 m. 9.

Z.

Bryszowa

wznowiła lekcje języka francuskiego. 6 Sierpnia 13 tel. 56-47.

Klepak

do szmat w dobrym stanie kupimy, tel. 31-82.

KURSY KOSMETYCZNE Dr. Marji Lewinsonowej Cegielniana 6, m 3
Masaże. Pielęgnacja twarzy, ciała, włosów. Po ukończeniu kursów wydaje się świadectwo. Zapisy codziennie.

Kupno sprzedaż

Na wypłatę! Najniższe ceny! Najdogodniejsze warunki! Gotowe damskie i męskie zimowe płaszcze najnowszych fasonów. Czysto wełniane sweatry Kostjumy sweatrowe Damskie męskie pullowery. Berety francuskie. Poleca Leon Rubaszkin, Kilińskiego 44. 30

Ubiory męskie, damskie, obuwie swetry na wypłatę. Piotrkowska 37, III w. I p.

Wykwintną bieliznę damską męską, pończochy skarpetki rękawiczki i trykotaże I i II gatunku poleca firma „Bon-ton“ Łódź ul. Zielona Nr. 6. Ceny konkurencyjne 30

SKRZYPCE stare dobre sprzedam Zielona 25 m. 24 II p. 30

KUPIĘ sklep i pokój z kuchnią lub 2 z kuchnią. L. Trieger, Zachodnia Nr. 30. 30

TAKSOMETR licznik Argo sprzedam Abramowskiego 39 Skórzewski. 30

SPRZEDAM sklep spożywczy z mieszkaniem i komorą Rokicińska 57. 30

SPRZEDAM dom drewniany 21 mieszkań, dwa mieszkania wolne. Kielma 41, gospodarz.

SZAFA biała, trójdrzwiowa, do dziecinnego pokoju, ew. dla modystki, okazyjnie do sprzedania. Sienkiewicza 6 m. 20 od 10 do 12-ej. 2

TANIO sprzedam 5 maszyn pończoszniczych „Maxim“ w dobrym stanie. Oferty pod „Maxim“ do administracji pisma. 30

PIANINO firmy „Theodor Betting“ w dobrym stanie półkoncertowe do sprzedania. Sub „2000“ do admin. Republiki. 30

SKLEP kapeluszy damskich i robótek ręcznych w Grudziądzu (Pomorze) w bardzo dobrem położeniu, z towarem i urządzeniem sklepow. do odstąpienia wzgl. przyjmie się wspólnika. Do objęcia na własne potrzeba 10.000 zł. Adres wskaże A. Biernat. Grudziądz. ul. Wybickiego 35. 1

PIECYK szamotowy (pokojowy) w dobrym stanie do sprzedania za 50 zł. Piękna 11, przy Wólczańskiej.

POSZUKUJE się od zaraz koncesji na sprzedaż Win i Wódek. Wiadomość: Wodna Nr. 15. Śmiałowski.

DYWAN smyrneński 3,5×3 mtr. do sprzedania. Pusta 9 m. 9 od 10—12 i od 3—5. 30

POSZUKUJE Lokomobili od 50 do 60 koni. Oferty R. 148. 30

Lokale

POKÓJ słoneczny ładnie umeblowany z używalnością łazienki i telefonu dla pana do wynajęcia. Narutowicza 56 m. 19.

DO WYNAJĘCIA 1—2 pokoje z utrzymaniem lub z obiadami. Wiadomość: Cegielniana 46, m. 6. Tel. 12-69

POKÓJ umeblowany solidnemu panu odnajmę. Przejazd 8 m. 7.

POSZUKUJE przyzwoicie umeblowanego pokoju przy inteligentnej rodzinie w okolicy ul. Andrzeja, ul. 6-go Sierpnia. Gdańska, Żeromskiego, Wólczańska. Of. do Republiki sub. Efha.

POSZUKUJE elegancko umeblowanego pokoju. Wejście wprost schodów. Pożądany telefon. Oferty W.G. 30

MAŁŻEŃSTWO z 2-giem dzieci chłopczykiem rocznym i 2-letnią dziewczynką poszukuje pokoju nieumeblowanego. Oferty do Republiki dla „T. W.“ 5

POKÓJ o jednem oknie, umeblowany do wynajęcia dla młodego człowieka Of. sub. „Południowa ulica“. 30

POKÓJ umeblowany z centralnem ogrzewaniem do wynajęcia. Kilińskiego 141 m. 5. 30

POKOJU umeblowanego poszukuje. Zgłoszenia do administracji — Urzędnik - kawaler. 29

[redacted]

POKOJU umeblowanego ze światłem, usługą poszukuję. Zgłoszenia w administracji — Inżynier. 29

3 POKOJE z kuchnią ze wszelkiemi wygodami natychmiast do odstąpienia niedrogo. Andrzeja 46, dozorca wskaże. 29

[redacted]

ODNAJMĘ pokój z wszelkiemi wygodami studentom — tkom z utrzymaniem. Warszawa, Warecka Nr. 9 m. 74. 2

POKÓJ przy rodzinie dla dwóch pań (możliwie nauczycielek). Kopernika 27 m. 23. 29

[redacted]

POSZUKUJE pokoju przy rodzinie pojedyńcza osoba. Oferty sub „Inżynier A“ 30

Posady

WYKWALIFIKOWANA ekspedjentka z branży konfekcji damskiej z dobremi referencjami może się zgłosić natychmiast. Margulies. Piotrkowska 92.

B. NIŻSZY funkcjonarjusz państw. poszukuje posady inkasenta, portjera, względnie woźnego w banku. Posiada poważne referencje. Może złożyć kaucje do 2000 złotych. Łaskawe oferty do admin. „Republiki“ pod 2000. 29

FREBLANKA ewentualnie pomocnica z dobra muzyka otrzyma posadę lub praktykę w szkole freblowskiej Of. Ł. M. 30

MŁODA inteligentna freblanka poszukuje posady do dzieci. Oferty do „Republiki“ „Freblanka“. 30

POSZUKUJE się starszej panienki Izr. do 4-letniego dziecka. Wiadomość Piotrkowska 19, Talman. 30

CEROWACZKI i werkierzy mogą się zgłosić do fabryki trykotów ul. Reitera 3.

POSZUKIWANA inteligentna panna (izraelitka) do 5-letniego chłopca. Rothaub. Piotrk. 71 od 2—4 pp. 30

CHŁOPIEC potrzebny. Kilińskiego 48 m. 13.

SNOWACZ wykwalifikowany na maszynie poszukuje pracy w miejscu lub na wyjazd. Zielona 30 m. 6.

FREBLANKA poszukuje posady na popołudnie. Of. sub Hanka.

INTELIGENTNA panienka izr. do 5-letniej dziewczynki na stałe poszukiwana. Wiadomość: Główna 47, m. 3 między 4 a 6. 30

POSZUKIWANA gospodyni do jednej osoby do wszystkiego. Zawadzka 23. Wolfsonowa.

WOŹNY z kaucją poszukiwany na przychodnie do szkoły. Zawadzka nr 23, Wolfsonowa.

WYKWALIFIKOWANA buchalterka ze znajomością korespondencji i biurowości poszukuje posady na pół ewentualnie na cały dzień. Łask. zgłoszenia sub „I. P.“ do adm. „Republiki“.

RUTYNOWANA wychowawczyni energiczna możliwie z francuskim potrzebna od zaraz. Oferty skierować do adm. pod „S.T“

USTOSUNKOWANY w tkalniach młody człowiek poszukiwany do biura szlichterni. Oferty sub „Tygodniówka — trzydzieści“ do admin.

CZŁOWIEK arcysubtelny, odtwórca niektórych ról życiowych doprowadzony do braku środków materjalnych, ostatnio przez pewne większe przedsiebiorstwo — poszukuje posady. Przyjmie skromne warunki. Oferty pod „Marność 26“ — do admin. nin. pisma.

MATURZYSTA, z odbytą służbą wojskowa, obejmie od zaraz posadę praktykanta w biurze większego przedsiębiorstwa. Łaskawe oferty sub „Podchorąży“ do admin. niniejszego pisma. 1

Nauka wychowanie

ANGIELSKIEGO konwersacji literatury udziela rutynowana nauczycielka. Zawadzka 44, Fajnberg, tel. 59-29. Dzwonić od 2—4. 1

MADEMOISELLE Marie enseigne anglais francais allemand. Traugutta 2 I fr.

STUDENT wyższego semestru udziela lekcji i korepetycji. Zapóźnionym metodą skróconą. Przygotowuje do egzaminów. Polskiego szybko wyucza. Gdańska 23 m. 2, front, I piętro 30

NIEMIECKIEGO gruntownie udzielam: korepetycji oraz konwersacji. Piotrkowska 189 m. 1 tel. 43-84. 29

LEKCJI gry fortepianowej udziela doświadczona nauczycielka b. ucz. prof. A. Michałowskiego. Program konserwatorjum. Dla dorosłych kurs początkowy skrócony. Wólczańska 253 I p. 4—6.

POTRZEBNY uczeń żydowskiego gimnazjum do korepetycji i udzielania hebrajskiego do chłopca 1-ej klasy. Adr. Kilińskiego 30 m. 9 między 3—5 po poł.

HEBRAJSKIEGO udziela oraz przygotowuje do konfirmacji dyplomowany nauczyciel szkół prywatnych. Lewkowicz, Piotrkowska 42. 10

Redakcja i Administracja, Piotrkowska 49. Godziny przyjęć: Redakcji 6—7 po poł. Telefon Administracji 22-14. Telefony Redakcji: 27-24, 36-43, 3

Prenumerata „Ilustrowanej Republiki“ ze wszystkimi dodatkami wynosi w Łodzi zł. 5.60 za odnoszenie do domu 40 gr., z przesyłką pocztową w kraju zł. 6.50, zagranicę zł. 10. „Express“ i „Republika“ wraz z odnoszeniem 9.00 złotych.

OGŁOSZENIA: ZWYCZAJNE: 10 gr. za wiersz milimetrowy (na stronie 10- W TEKŚCIE: 40 gr. za wiersz milimetrowy. (na stronie 4- NEKROLOGI I NADESŁANE: 30 gr. za wiersz mil. (na str. 4-szp.). Zaręcz. i zaślub. po 10 zł. Zamiejscowe o 50 proc., zagraniczne o 100 proc. drożej. Za terminowy druk ogłosz. administracja nie odpowiada. Drobne 12 groszy — Najmniejsze zł. 1.20. poszuk. pracy 10 g

Wydawca: Władysław Polak. Redaktor: Wacław Smólski. W drukarni „Republiki“ sp. z ogr. odp. Piotrkowska 49